

HƏRBİ TƏCHİZATIMIZDA YENİ İMKANLAR

“ADEX 2026” sərgisinə 39 ölkədən 59 xarici nümayəndə heyəti qeydiyyatdan keçib.

“ADEX 2026”da Azərbaycan Ordusunun silahlanması olan aviasiya texnikası və pilotsuz sistemlər nümayiş etdirilir. Ekspozisiya həm sərgi zalında, həm də açıq sahədə yerləşir. Sərgidə Azərbaycan müdafiə sənayesinin ən son yenilikləri də diqqət çəkir. Nümayiş olunan hərbi texnikalar və avadanlıqlar Silahlı Qüvvələrimizin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsində mühüm rol oynayır.

SƏHİFƏ 4-də

İQTİSADİYYAT 2030-CU İLƏ KÖKLƏNİR

Bu il təsdiqlənən dövlət proqramlarında əksini tapan məqamlardan da göründüyü kimi, yaxın illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatının əsas hərəkətverici qüvvəsi məhz qeyri-neft-qaz sektoru olacaq.

SƏHİFƏ 3-də

BETONUN ÜSTÜNDƏ YAŞILLIQ AXTARIŞI

2040-cı ildə Bakıda adambaşına düşən ictimai yaşıl sahənin 5,8 kvadratmetrdən 8 kvadratmetrə çatdırılması və əlavə 1000 hektara yaxın yaşıl ərazinin yaradılması nəzərdə tutulur.

SƏHİFƏ 12-də

KASSİRLƏRİN DÖVRÜ BAŞA ÇATIR?

İri ticarət mərkəzlərində aldığı məhsulu kassaya yaxınlaşmadan ödəmək imkanı verən qurğuların yerləşdirilməsi diqqət çəkir. Bu texnologiya kassirlərə olan tələbatın gələcəkdə azalması ehtimalını gündəmə gətirir.

SƏHİFƏ 7-də

“KASPI” QƏZETİ 1881-Cİ İLİN YANVARINDAN NƏŞR OLUNUR. QƏZETİN ÇAPI 1999-CU İLDƏ BƏRPA OLUNUB

“İQTİSADİ MÜSTƏQİLLİYİ TAM TƏMİN ETMİŞİK”

Prezident İlham Əliyev: “Biz xarici siyasəti elə qururuq və bundan sonra da qurmalıyıq ki, heç kim bizim işimizə müdaxilə etməsin. Bizə heç kimin köməyi də lazım deyil, himayədarlığı da lazım deyil”.

İDEOLOJİ MƏKAN TƏMİZLƏNMƏLİDİR

Prezident deyib ki, ideoloji məkanımız yad ünsürlərdən azad olmalıdır. Bu, bizim xarici siyasət strategiyamızdır: “Biz xarici siyasəti elə qururuq və bundan sonra da qurmalıyıq ki, heç kim bizim işimizə müdaxilə etməsin. Bizə heç kimin köməyi də lazım deyil, himayədarlığı da lazım deyil”.

İSLAM DÜNYASINDA BİRLƏŞDİRİCİ ROL

İ.Əliyev onu da bildirib ki, hamı Azərbaycanın İslam həmrəyliyinə gücləndirilməsi üçün nə qədər böyük səylər göstərdiyini və burada da birləşdirici rol oynadığını yaxşı bilir. Dövlət başçısı vurğulayıb ki, bizim həm tariximiz və bu günümüz, həm də siyasi addımlarımız və imkanlarımız buna şərait yaradır.

SƏHİFƏ 2-də

“Əvvəl biz onları bağçaya aparırdıq, indi onlar bizi”

AHILLARIN CAVANLAŞDIĞI ÜNVAN

Beynəlxalq Ahıllar Günündə yolumuzu Binəqədi rayonunda Sosial Xidmətlər Agentliyinin sosial sifərişi əsasında fəaliyyət göstərən Ahıllar üçün Günəzi Qayğı Mərkəzindən saldıq.

SƏHİFƏ 8-9-də

Mərkəzdə əmək qabiliyyətli ailə üzvləri ilə birgə yaşamayan ahıl şəxslərə gündüz qayğısı, sosial-məişət, sosial-psixoloji, sosial-hüquqi və sosial-mədəni xidmətlər göstərilir.

İSVEÇRƏ YENİ REALLIQLARA UYGUNLAŞIR

İsveçrədə bazar günü keçirilən ümumxalq səsverməsində seçicilərin 70 faizindən çoxu ölkənin bitərəflik anlayışının sərtləşdirilməsini nəzərdə tutan təşəbbüsün əleyhinə səs verib.

SƏHİFƏ 5-də

APTEKLƏRDƏ YERLİ DƏRMAN DÖVRÜ BAŞLAYIR

Dərman istehsalında nəzərəçarpan artım qeydə alınıb. 2026-cı ilin yanvar-avqust aylarında ölkədə 25,7 milyon manatlıq farmasevtik məhsul istehsal edilib ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 48,4 faiz çoxdur.

SƏHİFƏ 13-də

CÜDO ULDUZLARI BAKIYA GƏLİR

Dünya cüdosu ən böyük yarışlarından birinin astanasındadır. Yapon döyüş sənətinin ustaları bu dəfə Bakıda bir araya gəlir. Oktyabrın 4-dən 11-dək Azərbaycan paytaxtında cüdo üzrə dünya çempionatı keçiriləcək.

SƏHİFƏ 16-də

İnvestisiya xəritəsi dəyişir

SƏHİFƏ 6-da

Kütləvi pambıq yığımına başlanılıb

SƏHİFƏ 10-da

Şirin bazarın acı rəqabəti

SƏHİFƏ 11-də

Turpaket alarkən nələrə diqqət etməli?

SƏHİFƏ 14-də

Səssiz təhlükənin sistemli həlli

SƏHİFƏ 15-də

“İQTİSADI MÜSTƏQİLLİYİ TAM TƏMİN ETMİŞİK”

Prezident İlham Əliyev:
“Biz xarici siyasəti elə qururuq və bundan sonra da qurmaliyiq ki, heç kim bizim işimizə müdaxilə etməsin. Bizə heç kimin köməyi də lazım deyil, himayədarlığı da lazım deyil”.

Oktyabrın 2-də Heydər Əliyev Mərkəzində Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) VIII Qurultayı keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev tədbirdə nitq söyləyib.

Dövlət başçısı qeyd edib ki, YAP nəinki Azərbaycanın, Cənubi Qafqazın ən böyük siyasi qüvvəsidir. Otuz ildən çoxdur ki, partiyanın iqtidarda olduğunu vurğulayan Prezident qeyd edib: “Ölkəmizin son illər ərzində uğurlu və şərəfli yolunda partiyanızın fəallığının çox böyük payı var, böyük töhfəsi var”.

Prezident bildirib ki, ilk dəfədir ki, YAP-ın qurultayı Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa edəndən sonra keçirilir. VII qurultayın da o vaxt üçün yeni mühitdə keçirildiyini xatırladan dövlətimizin başçısı qeyd edib: “Çünki o şanlı Zəfərimizdən cəmi bir neçə ay keçmişdi və bütün dünya bizim Zəfərimizdən danışdı. Azərbaycan özü təkbəşinə həm işğala son qoymuşdur, eyni zamanda, bölgədə yeni reallıqlar yaratmışdır. O vaxtdan - İkinci Qarabağ müharibəsindəki Zəfərimizdən bu günə qədər bu reallıqlar bütün dünya tərəfindən qəbul edilir”.

“ƏGƏR HEYDƏR ƏLİYEV O VAXT AZƏRBAYCANDA OLSAYDI...”

Prezident qeyd edib ki, əgər Heydər Əliyev o vaxt Azərbaycanda olsaydı, heç vaxt imkan verə bilməzdi ki, xalqımızın başına bu oyunlar açılınsın, separatizm meyilləri Qarabağda yer alsın. Dövlət başçısı vurğulayıb ki, Azərbaycan xalqı öz nicat yolunu ancaq Heydər Əliyevlə bağlayırdı.

“Ulu Öndərin siyasi xətti dəyişməz olaraq qalır. Təbii ki, illər keçdikcə taktiki və hətta strateji məqsədlər də müəyyən dərəcədə dəyişir, amma ana xətt dəyişməz olaraq qalır - müstəqillik, dövlətçilik, iqtisadi müstəqillik, güclü hərbi potensial və öz imkanlarımızdan maksimum istifadə etmə imkanları”, - deyərək dövlət başçısı vurğulayıb.

YENİ AZƏRBAYCAN PARTİYASININ VIII QURULTAYI

2 oktyabr 2026-cı il

“İdeoloji məkanımız yad ünsürlərdən azad olmalıdır”

Prezident bildirib ki, bu gün Azərbaycan beynəlxalq müstəvidə böyük hörmətə layiq olan ölkədir. Bir çox tanınmış ekspertlər və təhlilçilər Azərbaycanı artıq orta güc dövləti sırasına daxil edirlər: “Bunun da bir çox parametrləri var. Biz iqtisadi müstəqilliyi tam təmin etmişik və bu gün beynəlxalq aləmin çox dəyərli üzvüyük, öz taleyimiz öz əlimizdədir”.

Ali Baş Komandan vurğulayıb ki, əsas vəzifələrdən biri hərbi gücümüzün artırılmasıdır. O, bunun nə üçün lazım olduğuna da aydınlıq gətirib: “Buna cavab, mənə, çox açıq-aydındır. Bu, həmişə lazımdır, hər bir ölkə üçün. Çünki bizim xalqımız bu faciə ilə üzləşib”.

Prezident qeyd edib ki, biz hamımız, hər bir vətənpərvər azərbaycanlı, Azərbaycan vətəndaşı öz dövləti ilə fəxr edir. “Biz dünyada misli görünməmiş Qələbə qazanmışıq. Özü də yenə də deyirəm, təkbəşinə”, - deyərək dövlət başçısı əlavə edib.

Prezidentin sözlərinə görə, bizim ideoloji məkanımız yad ünsürlərdən,

yad təsirlərdən azad olmalıdır. Bu, eyni zamanda, bizim xarici siyasət strategiyamızdır. Dövlət başçısı vurğulayıb: “Biz xarici siyasəti elə qururuq və bundan sonra da qurmaliyiq ki, heç kim bizim işimizə müdaxilə etməsin. Bizə heç kimin köməyi də lazım deyil, himayədarlığı da lazım deyil”.

O qeyd edib ki, düzgün ideoloji işin qurulması, şablonlardan əl çəkmək, hansısa formal xarakter daşıyan tədbirlərdən əl çəkmək vaxtı gəlib çatıb. Yəni yeni, müasir ideoloji işlər aparılmalıdır. “Bizim üstünlüyümüz ondan ibarətdir ki, bəzi ölkələrdən fərqli olaraq, bizə əfsanə yaratmaq lazım deyil”, - deyərək dövlət başçısı əlavə edib.

“Heç vaxt hansısa ölkəyə qarşı ikiüzlülük, riyakarlıq göstərməmişik”

İ.Əliyev onu da bildirib ki, hamı Azərbaycanın İslam həmrəyliyinə gücləndirilməsi üçün nə qədər böyük səylər göstərdiyini və burada da birləşdirici rol oynadığını yaxşı bilir. Dövlət başçısı vurğulayıb ki, bizim həm tariximiz və bu günümüz, həm də siyasi addımlarımız və imkanlarımız buna şərait yaradır. Onun sözlərinə görə, biz heç vaxt hansısa ölkəyə qarşı ikiüzlülük, riyakarlıq göstərməmişik. “Halbuki belə münasibətlərlə dəfələrlə üzləşmişdik və bu gün

də üzləşirik”, - deyərək dövlət başçısı qeyd edib ki, amma biz heç vaxt onlar kimi ola bilmərik. Prezident, həmçinin vurğulayıb: “Biz özümüzə hörmət edən insanlarıq, biz ləyaqətlə yaşayırıq, siyasətimizi də ləyaqətlə aparırıq. Bizim timsalımızda hər kəs görə bilər ki, bu, mümkündür”.

“BÖYÜK QAYIDIŞ DAHA DA SÜRƏTLƏ GEDƏCƏK”

Prezident bildirib ki, hazırda Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda 96 min insan yaşayır, çalışır,

təhsil alır. Bu bölgələrin inkişafına bu günə qədər 28 milyard manat vəsaitin xərcləndiyini qeyd edən dövlət başçısı deyib: “Onların böyük əksəriyyəti infrastruktur layihələrinə istiqamətləndirilib. Onların böyük hissəsi başa çatıb və eyni zamanda, bu gün 48 yaşayış məntəqəsində keçmiş köçkünlər artıq məskunlaşıb. Bundan sonrakı illərdə Böyük Qayıdış daha da sürətlə gedəcək”. Qurultayın sonunda YAP-ın 40 nəfərdən ibarət yeni idarə heyəti seçilib.

İQTİSADİYYAT 2030-CU İLƏ KÖK KLƏNİR

Dövlət proqramlarında əksini tapan məqamlardan da göründüyü kimi, yaxın illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatının əsas hərəkətverici qüvvəsi məhz qeyri-neft-qaz sektoru olacaq.

AZAD ƏLİYEV
azad.eliyev@kaspi.az

Dünyada baş verən global dəyişikliklər, qeyri-sabit mühit və təchizat zəncirindəki qırılmalar Azərbaycanın iqtisadi inkişafı ilə bağlı prioritetlərini, hədəflərini yenidən formalaşdırmağa sövq edir. Bu çağırışlar fonunda iqtisadi inkişafı ilə bağlı gələcək illərdə prioritet sayıla biləcək sahələrə xüsusi diqqət yetirilir. Konkret müddət və hədəfləri özündə əks etdirən dövlət proqramları qəbul olunur. Bəs Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək hədəfləri hansı sahələrdir?

YAXIN İLLƏRİN ƏSAS İNKİŞAF İSTİQAMƏTLƏRİ

Öncə onu qeyd edək ki, prioritet istiqamətlər üzrə qəbul edilən ayrı-ayrı dövlət proqramları yaxın bir neçə ili hədəfləyir. Son tarix əksər hallarda 2030-cu il nəzərdə tutulur.

Prezident İlham Əliyevin 30 may 2025-ci il tarixli Sərəncamı ilə 2027–2030-cu illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası və Böyük Qayıdışa dair II Dövlət Proqramının layihələrinin hazırlanmasına başlanılıb. Sənədlər İqtisadi Şurada müzakirə olunaraq Azərbaycan Prezidentinə təqdim edilib. Sərəncamda da qeyd edilir ki, əsas hədəf ölkəmizin ötən illərdə əldə etdiyi sosial-iqtisadi nailiyyətlərin davamlı şəkildə artırılması, bunun üçün özəl, o cümlədən birbaşa xarici investisiyaların cəlbinin genişləndirilməsi, biznes mühitinin əlverişliliyinin yüksəldilməsi, iqtisadiyyatın bilik və texnologiya tutumunun gücləndirilməsi, həmçinin işğaldan azad olunmuş ərazilərə Böyük Qayıdışın davamlılığının təmin edilməsidir. Sərəncamda prioritet sektorlar üzrə müvafiq Dövlət Proqramlarının qəbulunun vacibliyi ön plana çəkilib. Buraya kənd təsərrüfatının inkişafına dair 2026–2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı, Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025–2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı, turizmin inkişafına dair 2026–2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı, dağ-mədən və metallurgiya sənayesinin inkişafına dair Dövlət Proqramı (2027–2030) daxildir. Mövcud sahələr üzrə daha konkret və aydın proqnozların hazırlanması və məlumatlara çıxışın əldə edilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasında rəsmi statistikanın inkişafına dair 2026–2030-cu illər üçün Dövlət Proqramının hazırlanması da prioritet elan edilib.

KƏND TƏSƏRRÜFATI SEKTORUNDA ARTIM GÖZLƏNTİLƏRİ

“Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və akvakultura məhsullarının istehsalı və emalı sahələrinin inkişafına dair 2026–2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı” 2026-cı ilin may ayında təsdiq edilib. Proqramın əsas hədəfləri aşağıdakılardır:

- Kənd təsərrüfatı üzrə ÜDM-in 2% və ya daha çox artırılması.
- Aqrar məhsulların ixracının altı milyard dollara çatdırılması.
- 5,9 milyard manat vəsait investisiya olaraq yatırılması.
- 300 min hektar sahədə müasir suvarma sistemlərinin tətbiqi.
- Buğda və pambıq üzrə məhsuldarlığın hər hektara 50 sentnerə yüksəldilməsi.
- Damazlıq iribuynuzlu heyvanların

xüsusi çəkisinin 10%-ə çatdırılması.

- Ət, süd və quş əti istehsalının 20–30% artırılması.
- Akvakultura məhsulları istehsalının 7,700 tona çatdırılması.

TURİZMDƏ 12,2 MİLYARDLIQ HƏDƏF

Prezident İlham Əliyevin 20 avqust 2026-cı il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilən “Azərbaycan Respublikasında turizmin inkişafına dair 2026–2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı” ölkədə turizm sektorunun sistemli inkişafını və qeyri-neft iqtisadiyyatının şaxələndirilməsini hədəfləyir. Proqrama əsasən, 2030-cu ilə qədər ölkəyə gələn xarici turistlərin illik sayının 3,8 milyon nəfərə çatdırılması nəzərdə tutulur. Azərbaycanda üç yeni turizm və rekreasiya zonası

yaradılacaq və bu zonaların hər birində ən azı üç turizm mərkəzi qurulacaq. Hər il ən azı bir yeni hədəf turizm istiqaməti üzrə birbaşa uçuşlara başlanılacaq və proqramın sonunadək bu istiqamətlərin sayı azı dördə çatdırılacaq. Mövcud uçuş tezlikləri 20% artırılacaq. Azərbaycan hər il azı 20 beynəlxalq turizm sərgisində təmsil olunacaq və xarici turoperatorların sayının 10% artırılmasına nail olunacaq. 2030-cu ilə qədər turizm üçün xarakterik sahələrdə yaradılmış əlavə dəyərdə təxminən 40% real artım hədəflənir. Gələn il sektorda 8,5 milyard manatlıq əlavə dəyər formalaşdırılacaq. Bu rəqəmin 2030-cu ildə 12,2 milyard manata çatdırılması gözlənilir.

Davamlı, sabit və proqnozlaşdırılan iqtisadi inkişaf

“Azərbaycan Respublikasında dağ-mədən (metal filizləri) və metallurgiya sənayesinin inkişafına dair 2027–2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı” sentyabrda Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə təsdiqlənib. Proqramın əsas hədəfləri aşağıdakılardır:

- Sektorun illik ixrac potensialının 2030-cu ilədək 1,3 milyard manatdan 3,4 milyard manata (2,6 dəfə) çatdırılması.
- Sənaye zəncirinin hasilatdan başlayaraq dərin emala və son məhsul istehsalına qədər ölkə daxilində tam qapalı dövrdə qurulması.

- Mineral resurslardan səmərəli istifadə edilməsi və yeni yataqların iqtisadi dövriyyəyə cəlb olunması.

- Yerli zənginləşdirmə və emal müəssisələri vasitəsilə yüksək əlavə dəyərli sənaye məhsullarının yaradılması.

- Regionların sosial-iqtisadi inkişafına töhfə verməklə yeni iş yerlərinin yaradılması və məşğulluğun artırılması.

- “Made in Azerbaijan” brendinin global metallurgiya bazarında mövqeyinin və rəqabət gücünün artırılması.

Dövlət proqramlarında əksini tapan hədəflərdən də

göründüyü kimi, yaxın illərdə Azərbaycan iqtisadiyyatının əsas hərəkətverici qüvvəsi məhz qeyri-neft-qaz sektoru olacaq. İqtisadi inkişafın məhz bu istiqamətlər üzrə daha da sürətləndirilməsi və davamlılığın təmini gözlənilir. Təbii ki, digər ənənəvi sahələr də diqqət mərkəzindədir. Həm dövlət proqramları ilə inkişafı hədəflənən, həm də mövcud çağırışlar fonunda güclü sərmayə dəstəyi ilə inkişaf etdirilən sahələrin vahid xətt üzrə inkişafı, fəaliyyətlərin koordinasiyası mühüm şərtlərdəndir. Hədəf isə davamlı, sabit və proqnozlaşdırılan iqtisadi inkişafdır.

HƏRBİ TƏCHİZATIMIZDA YENİ İMKANLAR

“ADEX 2026” sərgisinə 39 ölkədən 59 xarici nümayəndə heyəti qeydiyyatdan keçib. Bu il ABŞ-nin bir neçə nüfuzlu şirkəti sərgidə ilk dəfə iştirak edir.

AZAD ƏLİYEV
azad.eliyev@kaspi.az

Vətən müharibəsindəki möhtəşəm Zəfərimiz Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin peşəkarlığını, maddi-texniki bazasının ən müasir standartlara uyğunluğunu bütün dünyaya nümayiş etdirdi. İlk dəfə olaraq 21-ci əsrin yeni müharibə taktikası sayılan dronlardan döyüş əməliyyatlarında kütləvi istifadə, bu sahənin digər qoşun növləri ilə uğurlu integrasiyasını məhz Azərbaycan Ordusu uğurla tətbiq etdi. Silahlı Qüvvələrimizin döyüş əməliyyatlarındakı taktiki və strateji gedişləri hələ də dünyanın aparıcı ali hərbi məktəbləri tərəfindən araşdırılır və öyrənilir.

QƏLƏBƏDƏN SONRAKİ ƏSAS HƏDƏFLƏR

Zəfərdən sonra Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin peşəkarlığının artırılması, təchizatın ən müasir standartlara uyğun komplektləşdirilməsi, həmçinin yerli müdafiə sənayesinin imkanlarının genişləndirilməsi, hərbi-texniki əməkdaşlıq coğrafiyamızın miqyasının böyüdülməsi əsas hədəflərdən idi. Bugündə Bakıda fəaliyyətə başlayan “ADEX 2026” və “Securex Caspian” sərgiləri bu hədəflərə nə dərəcədə nail olduğumuzu bütün dünyaya nümayiş etdirir.

REGIONUN BÖYÜK HƏRBİ-TEKNOLOJİ PLATFORMASI

Qeyd edək ki, regionun böyük hərbi-teknoloji platforması olan və müdafiə sənayesinin global güclərini bir araya gətirən “ADEX 2026” müasir hərbi texnologiyaların və avadanlıqların, o cümlədən Azərbaycanın müdafiə sənayesi kompleksinin qüdrətinin nümayiş baxımından mühüm rol oynayır. Bu il “ADEX 2026”-da rekord sayda şirkət iştirak edir. Buna görə Bakı Ekspo Mərkəzinin əlavə pavilyonu da istifadəyə verilib. Bir pavilyon isə ilk dəfə milli ekspozisiya üçün ayrılıb.

“ADEX 2026” sərgisinə 39 ölkədən 59 xarici nümayəndə heyəti qeydiyyatdan keçib. Bu il ABŞ-nin bir neçə nüfuzlu şirkəti sərgidə ilk dəfə iştirak edir. Burada ən geniş təmsil olunan ölkə isə qardaş Türkiyədir.

“Securex Caspian” sərgisində hüquq-mühafizə, sərhəd, xilasetmə, yanğınsöndürmə və xüsusi xidmət orqanları üçün nəzərdə tutulmuş ləvazimatlar, kompleks mühafizə sistemləri və perspektivli texnoloji həllər, o cümlədən ekspert-kriminalistika vasitə və sistemləri, əməliyyat-axtarış, qəza-xilasetmə vasitə və avadanlıqları nümayiş etdirilir. “ADEX” və “Securex Caspian” sərgilərinə 30 ölkədən 277 şirkət qatılıb. Sərgilərdə 14 ölkənin milli pavilyonu quraşdırılıb.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva da Bakı Ekspo Mərkəzində keçirilən “ADEX 2026” 6-cı Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi və “Securex Caspian” 15-ci Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə Avadanlıqları Sərgisi ilə tanış olublar. Onlar Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinin stendi ilə tanış olublar.

Yerli istehsal olan hərbi vasitələr

“ADEX 2026”-da Azərbaycan Ordusunun silahlanması olan artilleriya sistemləri, aviasiya texnikası və pilotsuz sistemlər nümayiş etdirilir. Nazirliyin ekspozisiyası həm sərgi zalında, həm də açıq sahədə yerləşir.

Sərgidə Azərbaycan müdafiə sənayesinin ən son yenilikləri də diqqət cəhəkdir. Nümayiş olunan hərbi texnikalar və avadanlıqlar Silahlı Qüvvələrimizin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsində mühüm rol oynayır.

Azərbaycan istehsalı olan 30 millimetrlilik QK qumbaraatanı, SİQR 01 və SİQR 02 ilk dəfə “ADEX 2026” sərgisində

ictimaiyyətə nümayiş olunub.

Silahlı insansız quru robot alüminium materialdan istehsal edilib və 12,7 millimetrlilik mərmirə atəş açır.

Azərbaycanın və Türkiyənin birgə istehsalı olan zərbə PUA-sı da “ADEX 2026”-da ilk dəfə nümayiş etdirilib

innovativ texnologiyalar sırasında. Kamikadze tipli dronun uzunluğu 3,5, qanadının uzunluğu 3,2 metr, uçuş müddəti isə 2 saata bərabərdir.

Azərbaycan yeni mərmiatan dron da istehsal edib. “Boran” dronu mərmirə və əl qumbaralarının daşınması üçün nəzərdə tutulub və ilk dəfə “ADEX 2026”-da nümayiş edilir. Dronun üzərində kaset tipli sistem vasitəsilə müxtəlif çaplı sursatların yerləşdirilməsi mümkündür.

2026-cı il istehsalı olan “Arrow 3” dronu da diqqət cəhəkdir. “Arrow 3” 150-200 km məsafəyə qədər uça bilər və seçdiyi hədəfə dəyərək həmin hədəfi məhv edir.

Mühəndislərimizin hazırladığı “KASIRGA”

Azərbaycan müdafiə sənayesinin ən böyük uğurlarından biri kimi “Bayraktar Texnoloji Azərbaycan” MMC (BTA) şirkətində çalışan azərbaycanlı mühəndis və texniklər tərəfindən hazırlanmış “KASIRGA” dolanan sursatı xüsusi vurğulanmalıdır. Bu vasitə də ilk dəfə ictimaiyyətə təqdim edilib. 2022-ci ildə təsis edilmiş BTA şirkətinin ilk platforması olan “KASIRGA” dolanan sursatının azərbaycanlı mühəndis və texniklər tərəfindən hazırlanması xüsusi önəm daşıyır. Şaquli qalxma-enmə qabiliyyətinə malik olan “KASIRGA” heç bir uçuş-enmə zolağına ehtiyac olmadan müxtəlif relyef şəraitində

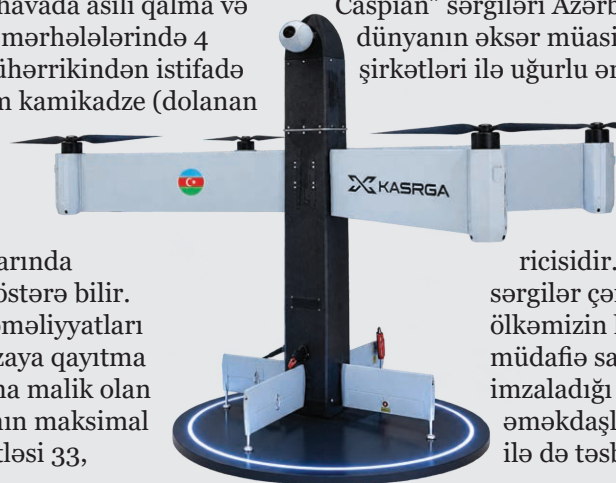
və ya təkərli nəqliyyat vasitələri üzərindən avtonom şəkildə qalxma və enmə həyata keçirə bilər. Platforma havada asılı qalma və üfüqi uçuş mərhələlərində 4 elektrik mühərrikindən istifadə edir və həm kamikadze (dolanan sursat), həm də kəşfiyyat-müşahidə əməliyyatlarında fəaliyyət göstərə bilər. Kəşfiyyat əməliyyatları zamanı bazaya qayıtma funksiyasına malik olan platformanın maksimal qalxma kütləsi 33,

faydalı yük qaldırma qabiliyyəti isə 6 kiloqram təşkil edir.

“ADEX 2026” və “Securex Caspian” sərgiləri Azərbaycanın dünyanın əksər müasir silah şirkətləri ilə uğurlu əməkdaşlıq

modeli qurduğunun əyani göstəricisidir. Bu,

sərgilər çərçivəsində ölkəmizin hərbi və müdafiə sahəsində imzaladığı çoxsaylı əməkdaşlıq sazişləri ilə də təsbit edilir.

İSVEÇRƏ YENİ REALLIQLARA UYGUNLASIR

İsveçrədə bazar günü keçirilən referendumda seçicilərin 70 faizindən çoxu ölkənin bitərəflik anlayışının sərtləşdirilməsini nəzərdə tutan təşəbbüsün əleyhinə səs verib. Bu nəticə əhalinin mövcud parlamentin və hökumətin siyasətini dəstəklədiyini də göstərib.

AZƏR NURİYEV

İsveçrədə keçirilən referendumda seçicilərin 70 faizindən çoxu ölkənin bitərəflik anlayışının sərtləşdirilməsini nəzərdə tutan təşəbbüsün əleyhinə səs verib. Referendum sağ populist qüvvələrin təşəbbüsü ilə keçirilib. Səsvərmə kampaniyasını İsveçrə Xalq Partiyasının nüfuzlu simalarından biri, 85 yaşlı milyarder Kristof Bloxer fəal şəkildə dəstəkləyib. Onun “bitərəflik təşəbbüsü”nün lehinə hazırlanan təbliğat plakatlarında “Müharibəyə yox!” şüarı yer alıb. Bloxer tərəfdarlarının təklif etdiyi modelə görə, İsveçrənin neytrallığı daha sərt şəkildə müəyyənləşdiriləcək və ölkənin BMT Təhlükəsizlik Şurasının təsdiqlədiyi tədbirlər istisna olmaqla, bir sıra beynəlxalq təşəbbüslərə, o cümlədən sanksiyalara qoşulması məhdudlaşdırılacaqdı. Belə olan halda İsveçrə Rusiyanın Ukraynaya qarşı genişmiqyaslı hərbi müdaxiləsindən sonra Avropa İttifaqının tətbiq etdiyi və Bernin də dəstəklədiyi sanksiyalardan imtina etməli, həmçinin NATO ilə sıx tərəfdaşlığını məhdudlaşdırmalı olacaqdı.

NƏTİCƏ ƏVVƏLCƏDƏN MƏLUM OLSA DA...

Təşəbbüsün məğlubiyyətə uğrayacağı ekspertlər tərəfindən əvvəlcədən proqnozlaşdırılırdı. İsveçrə mediasının məlumatına görə, Xarici İşlər Nazirliyi də səsvərmədən bir neçə həftə əvvəl qapalı müzakirələr zamanı belə nəticənin gözlənildiyini bildirib. Kristof Bloxer kampaniyaya böyük vəsait yatıraraq “Berner Zeitung” qəzetinin məlumatına görə, bu məqsədlə təxminən 3,8 milyon İsveçrə frankı xərclənib. Bu, İsveçrədə referendum kampaniyasına indiyədək bir sponsor tərəfindən ayrılmış ən böyük məbləğdir.

200 İLƏ YAXINDIR DAVAM EDƏN BİTƏRƏFLİK

İsveçrə demokratiya ənənələrinin güclü olduğu ölkələrdən biridir. Daxili siyasətlə bağlı bir çox məsələlər yerli və ya ümumxalq referendumları

vasitəsilə vətəndaşların birbaşa səsvərməsi ilə həll olunur. Ölkənin 1848-ci ildən Konstitusiyada təsbit edilən bitərəf statusu isə İsveçrənin təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi məqsədilə digər dövlətlər və beynəlxalq alyanslarla əməkdaşlıq etməsinə mane olmur. Bu yanaşma İsveçrədə “əməkdaşlıq əsaslı neytrallıq” adlandırılır. İsveçrə tarixi göstərir ki, bu ölkə üçün bitərəflik heç vaxt dəyişməz və donmuş bir konstruksiya olmayıb. Bitərəflik Avropa və dünyanın dəyişməsi ilə birlikdə özü də dəyişib: Birinci Dünya müharibəsi dövründə bir cür, İkinci Dünya müharibəsi zamanı başqa cür, “soyuq müharibə” illərində isə daha fərqli formada olub. Amma bütün bu dövrlərdə neytrallıq böyük ölçüdə qorunub.

MƏDİANIN NƏTİCƏLƏRƏ REAKSIYASI

İtalyan dilində nəşr olunan “Corriere del Ticino” qəzeti öz redaksiya məqaləsində yazıb ki, “təşəbbüs əleyhinə

70%-dən çox səs verilməsi ciddi bitərəfliyi məqsədə çevirmək istəyənlər üçün yekun qərarıdır”. Bu “birmənalı nəticə mövcud parlamentin və hökumətin siyasətinin dəstəklənməsini də ifadə edir”. Qəzetin məlumatına görə, təşəbbüs “tam məğlubiyyətə uğrayıb və bu, onun dirçəlişinin hər hansı ciddi ehtimalını praktik olaraq istisna edir”.

“La Regione” qəzeti isə bazar günü keçirilən referendumun həlledici nəticəsini belə təsvir edib - “Apellyasiyadan kənar qərar”.

Alman dilində nəşr olunan “NZZ” qəzeti səsvərmənin nəticəsini “dönməz” adlandıraraq. Qəzet hesab edir ki, Kristof Bloxerin təxminən 4 milyon frank ianə etdiyi “təşəbbüsün” əvvəldən uğur qazanmaq şansı yox idi.

“Tamedia” qrupunun alman dilində nəşr olunan qəzetləri nəticəni keçmiş Federal Şura üzvü Bloxerin “şəxsi məğlubiyyəti” adlandırır və görünür, o, “hətta öz partiyasını da haqlı olduğuna inandırma bilməyib” yazırlar.

İSVEÇRƏ RUSİYAYA QARŞI SANKSIYALARI DƏSTƏKLƏMƏKDƏ DAVAM EDƏCƏK

Digər mühüm bir məsələ. İsveçrə Aİ üzvü deyil və Brüssel xarici siyasət qərarlarına avtomatik şəkildə tabe olmur. Buna baxmayaraq, Bern Rusiyaya qarşı sanksiyaların böyük hissəsini ayrıca qərarlarla qəbul edib. 2026-cı ilin avqustunda İsveçrə hökuməti Aİ-nin Rusiyaya qarşı 20-ci sanksiya paketindəki əlavə tədbirləri də qəbul etdiyini açıqlayıb. Məhz bu siyasət ölkə daxilində “klassik İsveçrə neytrallığından uzaqlaşma” barədə müzakirələri gücləndirib. Tənqidçilər hesab edirlər ki, Rusiya əleyhinə sanksiyalar və Qərbi ölkələri ilə artan təhlükəsizlik əməkdaşlığı İsveçrənin əvvəlki vasitəçi rolunu zəiflədə bilər. İsveçrə hökuməti isə bitərəfliyin sanksiyalara mane olmadığını və ölkənin beynəlxalq hüququ müdafiə etmək üçün müəyyən tədbirlər görə biləcəyini bildirir.

Yeri gəlmişkən, İsveçrə NATO üzvü də deyil. Bununla belə, Bern NATO ilə əməkdaşlıq edir. İsveçrə hökumətinin məlumatına görə, ölkənin neytrallığı hərbi təlim, silah tədarüki və sülhməramlı fəaliyyətlər kimi müəyyən hərbi əməkdaşlıq formalarını istisna etmir. 2026-cı ildə qəbul edilən yeni təhlükəsizlik strategiyasında isə müdafiə imkanlarının gücləndirilməsi və tərəfdaş dövlətlərlə əməkdaşlığın vaxtında qurulması xüsusi prioritet kimi göstərilir. Sənəddə Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsi, hibrid təhdidlər və kritik infrastrukturun təhlükəsizliyi əsas çağırışlar sırasında qeyd olunur.

BURADA SİZİN REKLAMINIZ OLA BİLƏR

Tel: (+994 55) 457-02-03 / (+994 77) 447-47-17

E-mail: kaspiqazeti@kaspi.az

İNVESTİSİYA XƏRİTƏSİ DƏYİŞİR

Azərbaycanda 10,8 milyard dollarlıq layihələri əhatə edən 23 sənəd imzalanıb. Sazişlərin real investisiyaya çevrilməsi isə yeni istehsal gücləri, ixrac imkanları və texnologiya transferindən asılı olacaq.

ZƏRİF SALMANLI
zarifsalmanli@kaspi.az

Bakıda keçirilən II Azərbaycan Beynəlxalq İnvestisiya Forumu ölkəyə yönələn investisiyaların həcmi ilə yanaşı, onların istiqamətini də gündəmə gətirib. Forum çərçivəsində enerji ilə yanaşı, sənaye, rəqəmsal iqtisadiyyat, süni intellekt, kənd təsərrüfatı, əczaçılıq və digər sahələri əhatə edən layihələr üzrə sazişlər imzalanıb. Ümumi dəyəri 10,8 milyard dollar olan layihələri əhatə edən 23 sənədin imzalanması investisiya portfelinin genişləndiyini göstərir. Bəs bu vəsaitlər iqtisadiyyata nə verəcək? Yeni layihələr hansı sahələrdə istehsal və ixrac imkanlarını artırır?

İNVESTİSİYANIN YENİ ÜNVANLARI

Milli Məclisin deputatı Tahir Mirkişilinin sözlərinə görə, forum Azərbaycanın global iqtisadi proseslərdə artan rolunun və qarşıdakı inkişaf prioritetlərinin müzakirəsi baxımından mühüm platforma olub: “Prezident İlham Əliyevin forumdakı çıxışı ölkənin iqtisadi inkişaf yolunu, mövcud imkanlarını və gələcək üçün müəyyənləşdirilən strateji istiqamətləri təqdim edib. Ölkədə yaradılmış siyasi və iqtisadi sabitlik, inkişaf etmiş infrastruktur, maliyyə

sistemi və proqnozlaşdırılan biznes mühiti Azərbaycanın beynəlxalq investorlar üçün cəlbediciliyini artıran əsas amillərdir. Son 20 ildə ölkəyə 350 milyard ABŞ dollarından çox investisiyanın cəlb edilməsi və bunun təxminən yarısının birbaşa xarici investisiyaların payına düşməsi formalaşmış etimadın göstəricisidir”.

“QEYRİ-NEFT SEKTORUNA MARAQ ARTIR”

Deputat qeyd edir ki, Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafında neft-qaz sektorunun rolu qorunmaqla yanaşı, qeyri-neft sektorunun inkişafı və yeni investisiya istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi qarşıdakı mərhələnin əsas prioritetlərindəndir: “Bərpaolunan enerji, logistika və nəqliyyat, mədənçilik, rəqəmsal iqtisadiyyat, süni intellekt, data mərkəzləri, kənd təsərrüfatı və ərzaq təhlükəsizliyi bu istiqamətlər sırasında yer alır. Xəzərin Azərbaycan sektorunda 157 gicqavatlıq külək enerjisi potensialının mövcudluğu ölkənin yaşıl enerji sahəsində imkanlarının miqyasını göstərir. Yeni enerji güclərinin yaradılması ilə yanaşı, ötürücü xətlərin, enerji saxlanc sistemlərinin və regional interkonnektorların inkişafı da investisiya imkanlarını genişləndirə bilər”.

“LOGİSTİKA VƏ TEXNOLOGİYA SAHƏLƏRİ ÖN PLANA ÇIXIR”

T.Mirkişilinin fikrincə, logistika və nəqliyyat da mühüm istiqamətlərdəndir. Azərbaycanın Şərq-Qərb və Şimal-Cənub dəhlizlərinin kəsişməsində yerləşməsi ölkəyə regional üstünlük verir: “Bu potensialın iqtisadi nəticəyə çevrilməsi üçün müasir infrastruktur, rəqəmsal həllər, liman və dəmir yolu imkanlarının inkişafı vacibdir. Mədənçilikdə əsas məqsəd yalnız hasilatı artırmaq deyil, xammalın daha yüksək əlavə dəyər yaradan məhsullara çevrilməsidir. Emal sənayesinin inkişafı və texnoloji kompetensiyaların formalaşdırılması bu sahədə yeni investisiya imkanları yarada bilər. Rəqəmsal iqtisadiyyat və süni intellekt üzrə layihələr də yeni istiqamətlərdir”.

10,8 MİLYARD DOLLARLIQ LAYİHƏLƏR

Millət vəkili Aydın Hüseynov

“ƏSAS MƏSƏLƏ YÖNƏLƏN İNVESTİSİYANIN NƏTİCƏSİDİR”

Millət vəkili Rövşən Muradov investisiyaların nominal dəyərindən daha çox, onların iqtisadiyyatda hansı nəticələr yaratmasına diqqət çəkir. Onun sözlərinə görə, investisiyaların iqtisadi səmərəsi onların hansı sahələrə yönəldilməsi və hansı nəticələri yaratması ilə müəyyən olunur: “Müasir iqtisadi inkişaf

isə diqqəti forum çərçivəsində imzalanan razılaşmalara yönəldir. Onun sözlərinə görə, beynəlxalq investorlar və tərəfdaş şirkətlərlə ümumi dəyəri 10,8 milyard dollar olan layihələri əhatə edən 23 sənəd imzalanıb: “Bu sənədlərin enerji ilə yanaşı, süni intellekt, rəqəmsal iqtisadiyyat, sənaye, kənd təsərrüfatı, əczaçılıq, maliyyə, tikinti və su təsərrüfatı sahələrini əhatə etməsi investisiya portfelinin genişləndiyini göstərir. Forumun digər strateji əhəmiyyəti Azərbaycanın coğrafi üstünlüyünü investisiya üstünlüyünə çevirmək imkanları ilə bağlıdır. Orta Dəhliz, Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat əlaqələri, Ələt Azad İqtisadi Zonası, sənaye parkları və enerji infrastrukturunu Azərbaycanı regional istehsal və logistika platforması kimi təqdim etməyə imkan verir”.

“SƏRMAYƏ ENERJİDƏN KƏNARA ÇIXIR”

A.Hüseynov hesab edir ki, bu layihələrin əsas xüsusiyyəti sektorlararası diversifikasiyadır: “Abşeron” qaz-kondensat yatağının tammiqyaslı işlənməsi üzrə Yekun İnvestisiya Qərarı və SOCAR-ın beynəlxalq şirkətlərlə əməkdaşlıq sənədləri enerji təhlükəsizliyi və ixrac potensialı baxımından əhəmiyyətlidir. Eyni zamanda, “Oracle” ilə əməkdaşlıq və sənaye layihələri investisiya portfelinin ənənəvi enerji sektorundan kənara çıxdığını göstərir. Xarici investisiyanın iqtisadi təsiri yalnız kapital qoyuluşu ilə məhdudlaşmır. Yeni müəssisələrin yaradılması yerli podratçı, logistika, mühəndislik, servis və təchizat şirkətləri üçün əlavə sifarişlər formalaşdırır. İxrac yönümlü istehsalın genişlənməsi isə valyuta gəlirlərinin və qeyri-neft ixracının artmasına imkan yarada bilər”.

mənbələrini genişləndirə və müəyyən məhsullar üzrə idxaldan asılılığı azalda bilər”. Millət vəkili sözlərinə görə, əsas meyarlar razılaşmaların faktiki kapital qoyuluşuna, yeni müəssisələrə, istehsal güclərinə, texnologiya transferinə, ixrac müqavilələrinə və davamlı məşgulluğa çevrilməsidir.

KASSİRLƏRİN DÖVRÜ BASA ÇATIR?

AYGÜN ƏZİZ
aygunaziz@kaspi.az

Bakıda bəzi iri ticarət mərkəzlərində alıcıların kassirə müraciət etmədən ödəniş etməsinə imkan verən özünəxidmət kassaları quraşdırılıb. Növbədə gözləmək əvəzinə alıcı özü kassa aparatına yaxınlaşaraq ödənişini tamamlayır. Bu texnologiya bir tərəfdən pərakəndə satışda sürət və rahatlıq vəd edir, digər tərəfdən isə kassirlərə olan tələbatın gələcəkdə azalması ehtimalını gündəmə gətirir.

Maraqlıdır, bu texnologiyanın yayılması kassirlərə olan tələbatı gələcəkdə dəyişə bilərmə? Ümumiyyətlə, Bakı mağazaları bu dəyişikliyə nə dərəcədə hazırdır və alıcılar özünəxidmət kassalarına necə yanaşırlar?

TEKNOLOGİYANIN TƏTBİQİ VƏ İQTİSADİ SƏMƏRƏLİLİK

“Ticarət Şəbəkələrinin İnkişafı” İctimai Birliyinin İdarə Heyətinin sədri Araz İmanov “Kaspi” qəzetinə bildirdi ki, bəzi üzv şirkətlər artıq özünəxidmət kassalarından istifadə edir. İqtisadi nəticə isə mağazanın formatından, müştəri axınından və alış-veriş səbətinin həcmindən asılıdır: “Qiymətləndirmədə yalnız əməkhaqqı deyil, avadanlıq, proqram təminatı, texniki xidmət və təlim xərcləri də nəzərə alınmalıdır. Alıcıların uyğunlaşması barədə bütün bazar üçün vahid göstərici söyləmək düzgün olmaz. Burada əsas amillər sistemin sadəliyi, ödənişin sürəti və ehtiyac yarandıqda əməkdaşın köməyidir. Müştəri texnologiyayı yeniliyinə görə deyil, yaratdığı rahatlığa görə seçir”.

“ƏSAS MƏQSƏD NÖVBƏLƏRİ AZALTMAQDIR”

A.İmanovun sözlərinə görə, sistemin tətbiqində əsas hədəf növbələri azaltmaq, alıcıya əlavə seçim vermək və xidmətin təşkilini yaxşılaşdırmaqdır: “Bir neçə müştəri alış-verişini paralel tamamlaya, əməkdaş isə köməyə ehtiyacı olanlara dəstək göstərə bilər. Lakin avtomatlaşdırma bütün xərclərin avtomatik azalması demək deyil. Xüsusilə nağdsız ödənişlə işləyən özünəxidmət kassalarında bank komissiyaları iqtisadi səmərəliliyə birbaşa təsir edir. Ənənəvi kassada kartla ödəniş zamanı da komissiya tutulur, lakin nağdsız özünəxidmət modelində bu xərc həmin kassanın bütün dövryyəsinə şamil olunur. Şəbəkə xidmətinə sürətləndirmək üçün sərmayə qoyur, artan bank komissiyaları isə əldə olunan qənaəti azaldaraq investisiyanın özünü doğrultma müddətini uzada bilər”.

İri ticarət mərkəzlərində aldığı məhsulu kassaya yaxınlaşmadan ödəmək imkanı verən qurğuların yerləşdirilməsi diqqət çəkir. Bu texnologiya bir tərəfdən pərakəndə satışda sürət və rahatlıq vəd edir, digər tərəfdən isə kassirlərə olan tələbatın gələcəkdə azalması ehtimalını gündəmə gətirir.

Məqsəd işçi sayına qənaət deyil

Kassir ştatlarının gələcəyi haqqında danışan sədr vurğuladı ki, ayrı-ayrı mağazalarda kassir ştatlarının azalmasını tam istisna etmək olmaz, lakin özünəxidmət kassası əməkdaşsız mağaza demək deyil: “Müştəriyə kömək, qiymət və endirim uyğunsuzluqlarının həlli, ödənişin tamamlanması və prosesə nəzarət üçün hazırlıqlı

əməkdaşlara ehtiyac qalır. Bizim yanaşmamız əməkdaşların yeni funksiyalara hazırlanması, məsləhətçi, nəzarətçi və müştəri xidməti istiqamətlərində

Araz İmanov

bacarıqlarının artırılmasıdır. Məqsəd yalnız işçi sayına qənaət deyil, insan resurslarından daha səmərəli istifadə olmalıdır”.

Əsas çətinliklərdən də danışan birlik sədri bildirdi ki, ilkin investisiya, texniki xidmət, qiymət, endirim və çəki ilə satılan məhsulların sistemdə düzgün işlənməsi, eləcə də istifadə vərdisləri əsas maneələrdəndir: “Maliyyə baxımından nağdsız ödəniş tariflərinin yüksəkliyi və dəyişkənliyi genişlənməni çətinləşdirir. Nağdsız ödənişlərin inkişafını dəstəkləyirik, lakin bu prosesin biznes üçün iqtisadi cəhətdən davamlı olması vacibdir. Daha aşağı komissiyalı həllərin, o cümlədən AZQR əsaslı ödənişlərin rahat integrasiyası buna dəstək verə bilər”.

“Vətəndaşın seçim hüququ qorunmalıdır”

Azad İstehlakçılar Birliyinin (AİB) sədri Eyyub Hüseynov özünəxidmət kassalarının fəaliyyətinin əhəmiyyətli olduğunu, lakin onların tətbiqi ilə bağlı problemlərin mövcudluğunu bildirdi. AİB sədrinin sözlərinə görə, texnoloji yeniliklərin tətbiqinə ilk növbədə mağazalardakı tərəvəz və meyvə şöbələrindən başlamaq lazımdır. Çünki ən çox şikayətlər məhz bu sahədən daxil olur: “Bizə daxil olan şikayətlər göstərir ki, vətəndaş 86 qəpiyə badımcən aldığı halda, kassada onun çekinə 36 manatlıq başqa bir ekzotik məhsulun qiyməti vurulur. Bu cür xətalərin qarşısını almaq üçün sistemdə aydın təlimatlandırıcı mexanizm olmalı, istehlakçıya kömək edəcək cavabdeh mütəxəssislər ayrılmalıdır. Bununla yanaşı, ənənəvi kassaların ləğv edilməsinin tərəfdarı deyiləm, çünki vətəndaşın seçim hüququ qorunmalıdır”.

“PROQRAM TƏMİNATI QIDA TƏHLÜKƏSİZLİYİNƏ DƏ NƏZARƏT EDƏ BİLƏR”

Eyyub Hüseynov vurğuladı ki, müasir proqram təminatları marketlərdə yalnız satışı deyil, həm də qida təhlükəsizliyini təmin etməlidir. O, xüsusi proqramların Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin (AQTA) serverinə integrasiya olunmasını təklif edir: “Müasir texnologiya elə tənzimlənməlidir ki, yararlılıq müddəti bitmiş mal kassadan keçə bilməsin. Əgər bu proqramlar AQTA-nın bazasına integrasiya olunarsa, agentlik hansı marketdə nə qədər vaxtı keçmiş mal qaldığını rahatlıqla izləyə bilər”.

Eyyub Hüseynov AİB-ə daxil olan şikayətlərlə bağlı statistikanı da açıqladı: “AİB-ə gələn şikayətləri təhlil etdikdə məlum olur ki, Azərbaycan istehlakçıları almadıqları mallar üçün il ərzində təxminən 500 milyon manat artıq pul ödəyirlər”.

“İSTEHLAKÇI HÜQUQLARININ QORUNMASI ƏSAS ŞƏRTDİR”

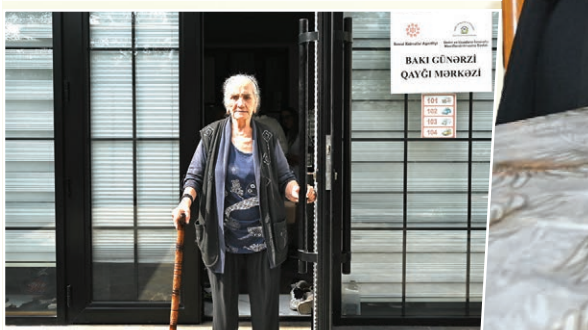
Eyyub Hüseynov sona bildirdi ki, texnologiyaların tətbiqi təqdirəlayiq olsa da, istehlakçı hüquqları hər zaman ön planda tutulmalıdır. Bu məqsədlə 1995-ci ildə qəbul olunmuş “İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında” qanunun müasir dövrün və texnologiyaların tələblərinə uyğun olaraq yenidən işlənməsi vacibdir.

Eyyub Hüseynov

BAKİ ŞƏHƏRİ, BİNƏQƏDİ RAYONUNDA YERLƏŞƏN AHILLAR ÜÇÜN GÜNƏRZİ QAYĞI MƏRKƏZİNDƏN REPORTAJ

AHILLARIN CAVANLAŞDIĞI ÜNVAN

AYGÜN ƏZİZ
aygunaziz@kaspi.az

Analarımız bəzənib-düzənir, güzgü qarşısında yaylıqlarını səliqəyə salırlar. Beynəlxalq Ahıllar Gününü qeyd etmək üçün həyəcanla restorana yollanırlar. Bir vaxtlar dörd divar arasında tənhalığa qapanan bu nurani xanımlar indi əl-ələ verib öz bayramlarını qeyd etməyə tələsirlər...

Beynəlxalq Ahıllar Günündə yolumuzu Binəqədi rayonunda Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinin sosial sifarişə əsasında fəaliyyət göstərən Ahıllar üçün Günüəri Qayğı Mərkəzindən saldıq. Məqsədimiz ömrünün gümüş çağını yaşayan bu insanların dünyasına boylanmaq, gözlərindəki sükutu, üzlərindəki doğma təbəssümü hiss etmək idi.

Mərkəzdə əmək qabiliyyətli ailə üzvləri ilə birgə yaşamayan ahıl şəxslərə gündüz qayğısı, sosial-məişət, sosial-psixoloji, sosial-hüquqi və sosial-mədəni xidmətlər göstərilir. Otaqları analarımızın şirin söhbətləri, həzin gülüşləri və kövrək xatirələri bürüyür. Bir gündə həvəslə mil dolayan, digər tərəfdə rəfiqəsi ilə dərldəşən bu anaların hər biri canlı bir hekayədir. Keçmişindən söz düşəndə kimisi göz yaşını saxlaya bilmir, kimisi də köhnə bir xatirəni yada salıb uşaq kimi sevinir.

Qeyd edək ki, bu diqqət və qayğı yalnız bir mərkəzdə məhdudlaşmır. ƏƏSMN-nin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinin sosial sifarişləri çərçivəsində respublikanın altı şəhər və rayonunda – Bakı, Gəncə, Sumqayıt şəhərlərində, eləcə də Lənkəran, Qazax və Tovuz rayonlarında ahıllar üçün günüəri qayğı mərkəzləri fəaliyyət göstərir.

Ümumilikdə 200-ə yaxın ahıl bu mərkəzlərin xidmətlərindən yararlanırlar.

“BİZ BURADA 10 YAŞ CAVANLAŞMIŞIQ”

Binəqədi rayonundakı mərkəzin yaradılış hekayəsi elə özü bir doğmalıqla başlayır. Mərkəzin rəhbəri Aynur Zülfiqarova deyir ki, bu fikir ilk dəfə ağılna gələndə gözünün önünə öz anası gəlir: “Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyi sosial sifariş tenderini elan edəndə gözümün qabağına öz anam gəldi. Anam 70 yaşına qədər işləmişdi, dinamik həyatı vardı, lakin təqaüdə çıxdıqdan sonra evə qapandı. Bu insanlar üçün təklik çox çətinidir. Onların sosiallaşması, yenidən həyata bağlanması üçün “Keçmiş Yaşadamları Bu Gün Yaşadaq” ideyası ilə müəciət etdik. İnanın, hər səhər ahıllarımızın qapıdan girəndə “Biz burada 10 yaş cavanlaşmışıq” deməsini duymaq bizim üçün zəhmətin ən şirin bəhrəsidir”.

“BALACA BİR GÜLÜŞDƏN DÜNYALAR QƏDƏR SEVİNİRLƏR”

Günün rejimini sosial işçi Mehparə Hümətovə belə tərif edir: “Günə saat 9.00-da səhər yeməyi ilə başlayırıq. Gün ərzində idman edir, kitab oxuyur, toxuma seçilir. Ona

toxuyurlar. Hazırda 43 anamız var, amma gəlmək istəyənlərin sayı o qədər çoxdur ki... Onlar uşaq qəlbidirlər. Tez inciyirlər, amma balaca bir gülüşdən dünyalar qədər sevinirlər. Buradakı tək sirrimiz xoş üz və səmimiyyətdir. Analarmız deyir ki, “burada gördüyümüz bir şirin dil, bir xoş üz hər şeyə dəyər”.

VƏTƏNƏ QƏHRƏMANLAR BƏXŞ EDƏN MÜƏLLİMƏ...

Mərkəzdə addımladıqca anlaşırsan ki, burada oturan hər ağsaçlı ananın arxasında bütöv bir tarix yatır. O tarixin səhifələrində zəhmət də var, həsrət də, qürur da, itki də... Divanda əyləşən Emilya xanımın baxışlarındakı məğrurluq diqqətimizdən qaçmır. 55 ilini təhsilə həsr edən ana 1993-cü ildə Ağdamdan çıxmaq məcburiyyətində qalsa da, müəllimliyi, fədakarlığını əsirgəməyib. Təhsil Nazirliyinin köməyi ilə Ağdam rayonunun 32 saylı qaçqın məktəbini açıb və bir gündə 360 şagirdə qucaq açıb: “Şagirdlərimin 15-i şəhidlik zirvəsinə ucalıb. Mən 15 şəhid, 2 Milli Qəhrəman yetişdirmişəm. Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Allahverdi Bağırovun, əfsanəvi “Fred Asif”in müəllimi olmuşam. Asif hələ uşaq ikən dərin düşüncəsi, zəkası ilə seçilirdi. Ona

Ağdamda “Marks” deyirdilər. Mən onlara təkə dərs keçmədim, ana oldum. O qəhrəmanların hər birində bir zərrəm, bir ana nəfəsim var. Torpaqlarımız azad olunanda elə bildim o şəhid şagirdlərimin ruhu şad oldu, mənəm də çiyimdəki illərin ağır yükü yüngülləşdi. Qızım rəhmətə gedəndən sonra həyatdan əlimi üzmüşdüm, evdən çölə çıxmırdım. İnsan övlad acısı çəkəndə dörd divar ona zindan kimi gəlir. Bura gəldim, başım qarışdı, sanki yenidən həyata qayıtdım. Tək bir arzum qalıb - qalan ömrümü doğma Ağdamımda yaşayıb, orada da dünyamı dəyişmək...”

“QOCALIQ ELƏ BİR ŞEYDİR Kİ, İNSAN GÜNBƏĞİN UNUDULGUNU HISS EDİR”

Emilya müəllimənin bu kövrək xatirələri zəlda əyləşən digər pedaqoqu, 55 illik staja malik Şəfiqə Quliyevanı da dilləndirir. Ömrünün yarım əsrindən çoxunu gənc nəslin tərbiyəsinə, maariflənməsinə həsr edən Şəfiqə xanım təqaüdə çıxdıqdan sonra təkliyin insanı necə unudurduğunu və bu mərkəzin onlara necə yeni bir nəfəs verdiyini həyəcanla dilə gətirir: “55 il məktəbdə, uşaqların, cəmiyyətin içində olmuşam. İnsan təqaüdə çıxıb evə qapananda elə bilir ki, həyat onun üçün artıq bitdi. Qocalıq elə bir şeydir ki, insan günbəğün unudulduğunu, kənarda qaldığını hiss edir. Amma bu mərkəzə gələndə gördük ki, biz unudulmamışıq, dövlətimiz bizə sahib çıxır. Bizi gəzintilərə aparırlar, ad günlərimizi təntənə ilə qeyd edirlər, səhhətimizlə maraqlanırlar. Bizə dəyər verən insanları görəndə elə bil dünyamı bizə verirlər”.

BÖYÜKLƏRİN “BAĞÇA”SI

O, bu mərkəzi böyüklərin uşaq bağçası adlandırır: “Hər səhər eyni həvəslə yollanıyıq. Bir müəllim kimi gənclərimizə demək istəyirəm ki, milli-mənəvi dəyərlərimizi, ağsaqqal-ağbirçək ehtiramını qorusunlar. Qocaya, ahıla hörmət bizim qanımızda, genimizdə var və bu

dəyərlərimizi yaşatmalıyıq”.

“MƏNİ DOĞMA AĞDAMDA DANIŞDIRIN...”

Söhbətimizə Vətən haqqında həzin bir şeirlə başlayan Süriyə xanım ixtisasca ədəbiyyat müəlliməsidir. Sözü, şeirin seyrinə bələd olan bu nurani müəllimə Azərbaycanda ahıllara göstərilən diqqətdən qürurla söz açıb və təqaüdə çıxıb evə qapanan həmyaşıdlarına çağırış edir: “İnsan müəyyən bir yaşa çatanda evdə yalnız qalmaq, sükutun içində oturmaq çox ağır gəlir. Hər gün dörd divara baxmaqdan, təkbaşına xatirələrə qapanmaqdan insan yorulur. Bura gələndən sonra sanki dünyam dəyişdi. Hər səhər həvəslə oyanıram ki, gəlib bacılarımla, rəfiqələrimlə dərdimi, sevincimi bölüşəcəyəm. Bura bizə təkə qayğı göstərmirlər, həm də tənhalığımızı əlimizdən ahrılar. Buradakı hər gülüş, hər şirin dil insanı yaşadır. Bizim yaşda olan çox insan var ki, təqaüdə çıxandan sonra nə edəcəyini bilmir, evdə özünə qapanır. Onlara məsləhət görürəm ki, evdə oturmaşınlar, bu mərkəzlərə müraciət edib dövlətimizin yaratdığı şəraitdən yararlanınsınlar. Mərkəzdən bizi tez-tez görməyi aparırlar. Bir dəfə restorana aparmışdılar, birdən gördüm ki, səhnədə oxuyan müğənni mənəm öz şagirdim Ayaz Qasimovdur. Ayaz oxuya-oxuya gəlib mənə qucaqladı. İnanın, elə bil ömrüm uzandı, bütün dünyamı mənə verdilər”.

Ömrünü ədəbiyyata, sözün hikmətinə həsr edən Süriyə xanım gözlərindəki həsrətə tamamilə başqa bir mənzərədən xəbər verir. O, köks ötürərək ən böyük arzusunun bölüşür: “Bütün bu gözəlliklərə görə minnətdaram, amma mənəm ürəyimdə bir arzunun da yeri var. Ən böyük arzum odur ki, günlərin bir günü mənə doğma, azad Ağdamımda danışdırasınız. İstəyirəm növbəti müsahibəmi o müqəddəs torpaqda, doğma kəndimin havasını udaraq verim”.

Fotolar: Tapdıq Abdullayev/Global Photostock

Qarabağ şikəstəsindən qəmdən-dəmə uzanan 90 illik ömür

Söhbətimizin ən şirin, ən kövrək yerində gözümüz mərkəzin ruhu sayılan 90 yaşlı Xavər Nuriyevaya sataşır. Vaxtilə Ağdamın Abdal-Gülləbi kəndində “Nənə qızlar” folklor ansamblını yaradan, yüzdən çox gənc qıza analıq edib onları səhnədən el-oba qaydası ilə ər evinə yola salan Xavər nənə mərkəzin ən əziz simasıdır. 1987-ci ildə Moskvadakı böyük səhnədə “Qarabağ toyu” kompozisiyasında Ana rolunda çıxış edib fəğanla “Qarabağ şikəstəsi” oxuyanda bütün zalı ayağa qaldıran, xüsusi medallarla mükafatlandırılan, əlində tarı ilə Moskvadan İsrailə qədər səhnələri fəth edən Xavər nənə indi səsinə itirsə də, nikbinliyini itirməyib: “Qızım, mənəm ömrümdə dəmim də çox olub, qəmim də... Anamın vəfatının yeddinci günü idi, ansamblın müdiri gəlib xahiş etdi ki, səhnəyə çıxmalıyam. Gözüyaşlı çıxıb “Qarabağ şikəstəsi” oxudum. Allah o səsi mənə vermişdi ki, insanlara şadlıq bəxş edim, sonra da aldı. Verən də odur, alan da... Evdə oturanda kədər mənə boğurdu, bura gələndə dərdlərimi unuduram. Gənclərə də məsləhətim odur ki, həyatda saf olsunlar, hər gördüklərinə su kimi axmasınlar, namusla, mərifətlə yaşasınlar”.

“ƏVVƏL BİZ ONLARI BAĞÇAYA APARIRDIQ, İNDİ ONLAR BİZİ”

Xavər nənənin bu nikbinliyi mərkəzdəki digər xanımlara da sirayət edir. Keçmiş tibb bacısı Sayal Şükürova oğlunun onunla etdiyi şirin zarafatı gülərək xatırlayır: “Oğlum deyir ki, “mama, vaxtında sən bizi bağçaya aparırdın, indi mən səni aparıram”. İnanın, hər gün bura işə tələsən kimi həvəslə gəlirəm. İllərlə insanlara xidmət etmişəm, insan içində olmağa öyrəşmişəm. Təqaüdə çıxanda elə bildirdim hər şey bitdi. Amma bura gələndən sonra sanki ikinci gəncliyimi yaşayıram. Buradakı mühit, şirin dil, göstərilən diqqət insanı yenidən həyata bağlayır”.

“BURADA ÖZÜMƏ O QƏDƏR BACI TAPMIŞAM Kİ...”

Mərkəzin idman və yoqa sevdalı, 52 il stajı olan Əmək veteranı Safura Qurbanova isə gənc qalmağın süririni hərəkətdə görür. 17 ildir təqaüddə olmasına baxmayaraq, evdə oturacağı özünə rəva görməyib: “Əmək veteranıyam, 52 il işləmişəm. Evdə oturanda insan özünə məşğuliyyət axtarır. Mən də idmana, yoqaya üz tutdum. İndi hər səhər saat 6-da durub

tay-çiyə (Tai Chi) gedirəm. Elə bil anadan təzə doğuluram. Mərkəzdə də xanımlarla arada yoqa edirik. Bizim yaşda insan oturdurca daxili orqanları da, sümükləri də yatır, passivləşir. Hərəkət etmək lazımdır ki, orqanizmə oyanırsın. Gənclərə də, yaşlılara da məsləhətim budur ki, yeyib oturmaq olmaz! Özüm üç qardaşın tək bacısı olmuşam. Amma bura gələndən sonra özümə o qədər bacı tapmışam ki. Səkkiz nəvəm, dörd nəticəm var. Çox şadam ki, bu gözəl xanımların arasındayam. Necə ki mən bu yaşa çatmışam, bütün cavanlara da ahıl olmağı, nəvə-nəticə sahibi olmağı arzulayıram”.

TƏNHALIQDAN DOSTLUĞA...

Mərkəzdə xüsusi bir həyəcan başlayır. Analarımız bəzənib-düzənir, güzgü qarşısında yaylıqlarını səliqəyə salırlar. Beynəlxalq Ahıllar Gününü qeyd etmək üçün restorana yollanırlar. Bir vaxtlar dörd divar arasında tənhalığa qapanan bu nurani xanımlar indi əl-ələ verib öz bayramlarını qeyd etməyə tələsirlər. Onların bu uşaqca sevincə avtobusa minməsinə izlədikcə anlaşırsan ki, bir xoş söz, bir ilıq təbəssüm insanın dünyasını dəyişə bilər.

Onlar bizim keçmişimiz, evlərimizin bəreketidir. Sevginizi və diqqətinizi onlardan əsirgəməyin...

KÜTLƏVİ PAMBIQ YIGIMINA BASLANILIB

2026-cı ildə Azərbaycanda 90 min hektara yaxın sahədə pambiq əkilib, 89 min hektardan məhsul yığımı gözlənilir. Görülən tədbirlərdə əsas diqqət məhsuldarlığın artırılmasına yönəlib.

Sentyabrın sonlarından etibarən Azərbaycanda kütləvi pambiq yığımına başlanılıb. Bununla əlaqədar Saatlı rayonunun Fətəlikənd kəndində tədbir keçirilib. Tədbirdə kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov, Saatlı rayon icra hakimiyyətinin başçısı Elmir Bağirov, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin rəhbər və məsul şəxsləri, rayon icra hakimiyyəti strukturlarının nümayəndələri, Nazirliyin tabeli qurumlarının əməkdaşları və pambıqçı fermerlər iştirak ediblər.

M.Məmmədov fermerlərlə görüşdə “Kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və akvakultura məhsullarının istehsalı və emalı sahələrinin inkişafına dair 2026–2030-cu illər üçün

Dövlət Proqramı”nda pambıqçılıq sahəsində nəzərdə tutulan hədəflərə toxunub. Nazir qeyd edib ki, prioritet istiqamətlərdən biri olan pambıqçılıqda ölkə başçısının tapşırıqlarına uyğun olaraq son illərdə həyata keçirilən sistemli tədbirlər pambıq istehsalının artmasına, məhsuldarlığın yüksəlməsinə və kənd yerlərində məşğulluğun genişlənməsinə şərait yaradıb.

90 MİN HEKTARA YAXIN SAHƏDƏ PAMBIQ ƏKİLİB

M. Məmmədov bildirib ki, 2026-cı ildə Azərbaycanda 90 min hektara yaxın sahədə pambiq əkilib, 89 min hektardan məhsul yığımı gözlənilir. Onun sözlərinə görə, bu sahədə həyata keçirilən bütün

tədbirlər məhsuldarlığın artırılmasına yönəlib. “Müvafiq dövlət proqramına əsasən, 2030-cu ilə qədər Azərbaycanda məhsuldarlığın hər hektar üzrə beş tona çatdırılması məqsədilə bu il aqrotexniki tədbirlərin daha düzgün həyata keçirilməsi üçün lazer hamarlama işlərinin aparıldığı sahələrə birdəfəlik 250 manat subsidiya nəzərdə tutulub. Eyni zamanda, adambaşına suvarma qurulacaq sahədə yığılan məhsulun hər tonuna 300 manat subsidiya ödəniləcək. Bu tədbirlər pambıqçılıqda məhsuldarlığın artırılmasına müsbət təsir edəcək və önümüzdəki illərdə biz hədəfimizə nail olacağıq”, - deyə o qeyd edib.

QIYMƏT DÜNYA BAZARINA UYGUN TƏNZİMLƏNİR

Nazir əlavə edib ki, 2025-ci il Azərbaycan pambıqçılığı üçün uğurlu illərdən biri olub və 100 min hektar sahədə pambıq becərilib: “Ötən il 360 min tondan çox məhsul yığılıb ki, bu da Azərbaycan tarixində rekord göstərici sayılır. İldən-ilə məhsuldarlığı artırmağa yönəlik tədbirlər davam etdiriləcək”.

Nazirin sözlərinə görə, pambığın alış qiyməti dünya bazasında olan qiymətlərlə tənzimlənir. Birja qiymətlərində ilin əvvəlində pambığın qiyməti xeyli aşağı olub, amma ilin ikinci yarısına doğru qiymətlərdə sabitləşmə yaranıb. “Hazırda fermerlərə dəstək olaraq dövlətin artırdığı subsidiya məhz aqrotexniki qulluğu yaxşılaşdırmağa yönəlib. Sadə bir hesablama ilə götürsək, əvvəllər bir hektardan üç ton pambıq yığan fermer damlama suvarma qurarsa, həmin hektarda 30% məhsul artımına nail olarsa, əvvəlki illərdə aldığı subsidiya 600 manat idisə, yeni subsidiya mexanizmi ilə 1200 manat subsidiya əldə edə biləcək”, - deyə M. Məmmədov vurğulayıb.

SOCAR Xəzərdə 3D OBN tədqiqatı aparıb

Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) Xəzər dənizində ilk dəfə “Günəşli” yatağının dayazsulu hissəsində 3D OBN seysmik tədqiqatını uğurla tamamlayıb. Bu barədə “Report” SOCAR-ın “Azneft” İstehsalat Birliyinə istinadən xəbər verir.

Bildirilib ki, “Azneft”-in istismar etdiyi yataqda 247,6 km² ərazini əhatə edən tədqiqat nəticəsində əldə olunan yüksək dəqiqlikli məlumatlar geoloji layların, tektonik qırılmaların və kollektorların daha ətraflı öyrənilməsinə, yatağın geoloji modelinin təkmilləşdirilməsinə və gələcək qazma hədəflərinin dəqiqləşdirilməsinə imkan verəcək.

Bu layihə SOCAR-ın Xəzər dənizində qabaqcıl geofiziki texnologiyaların tətbiqini genişləndirməsi və uzun müddətdir istismarda olan yataqların gələcək potensialını müasir texnologiyalar vasitəsilə daha dəqiq qiymətləndirməsi baxımından mühüm addımdır.

TURİZM FİLMLƏRİ MÜKAFATLANDIRILACAQ

CIFFT Tourism Press Award 2026-nın münisflər heyətinin tərkibində “Kaspi” qəzetinin əməkdaşı Təranə Məhərrəmovə da yer alıb.

CIFFT Tourism Press Award 2026 Beynəlxalq turizm müsabiqəsinin münisflər heyətinin qiymətləndirmə mərhələsi başlayıb.

Müsabiqədə dünyanın 23 ölkəsindən təqdim olunmuş 69 turizm filmi iştirak edir. Təqdim olunan işlər turizmin təbliği və destinasiyaların tanıdılması istiqamətindəki layihələri əhatə edir.

Münisflər heyətinin ilk qiymətləndirmə mərhələsi oktyabrın 5-də bitəcək. Bu mərhələdə hər bir münisf təqdim olunan işləri müəyyən edilmiş meyarlar əsasında qiymətləndirəcək.

İlk mərhələnin nəticələrinə əsasən, ən yüksək nəticə

göstərən 10 finalçı seçiləcək. Final mərhələsində münisflər heyəti 3–10 oktyabr tarixlərində finalçıları yenidən qiymətləndirərək qalibi müəyyənləşdirəcək.

Müsabiqənin qaliblərinin

oktyabrın 14-də elan olunacağı gözlənilir. Qaliblərin mükafatlandırılması isə dekabrda Mərkəsdə baş tutacaq.

CIFFT Tourism Press Award turizmin təbliği sahəsində yaradılan kreativ və yüksək keyfiyyətli audiovizual layihələri beynəlxalq səviyyədə tanıtmay və qiymətləndirmək məqsədi daşıyır. Bu il beynəlxalq münisflər panelində iştirak etmək üçün dəvət olunan ekspertlər arasında “Kaspi” qəzetinin əməkdaşı Təranə Məhərrəmovə da yer alıb. Əməkdaşımız artıq üçüncü ildir ki, nüfuzlu müsabiqədə münisflər heyətinin üzvü kimi iştirak edir.

SİRİN BAZARIN ACI RƏQABƏTİ

**“Yerli istehsal idxalı
əvəz etmək imkanına
malikdir”**

Azərbaycanda unlu qənnadı məmulatlarının idxalı 18,2 faiz artıb. Ekspertlər artımın yalnız tələbin yüksəlməsi ilə bağlı olmadığını bildirirlər.

ZƏRİF SALMANLI
zarifsalmanli@kaspi.az

Unlu qənnadı məmulatlarının idxalı artır. 2026-cı ilin yanvar-iyul aylarında ölkəyə 138,3 milyon dollar dəyərində unlu qənnadı məmulatları gətirilib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 18,2 faiz çoxdur. 2025-ci ilin ilk yeddi ayında isə bu məhsulların idxalına 116,9 milyon dollar xərclənmişdi. İdxalın artması bazarda xarici şirniyyata tələbin yüksəldiyini göstərir. Bəs Azərbaycanda istehlakçıların xarici şirniyyatlara marağı niyə artır?

HƏM BAHALAŞMA, HƏM DƏ DAXİLİ TƏLƏB

Liberal İqtisadçılar Mərkəzinin sədri Akif Nəsirinin sözlərinə görə, şirniyyat idxalının 18,2 faiz artmasını yalnız əhalinin xarici məhsullara marağının yüksəlməsi ilə izah etmək düzgün olmaz. Burada iki

əsas amil - qiymət effekti və daxili tələbin artması paralel şəkildə təsir göstərir: “Dünya bazarında son illərdə kakao, şəkər və digər qənnadı xammalının qiymətlərində ciddi dalğalanmalar baş verib. Xüsusilə kakaonun bahalaşması şokolad və digər kakao tərkibli məhsulların idxal dəyərinin artmasına təsir edib. Bu səbəbdən idxalın dəyərinin 18,2 faiz yüksəlməsi heç də məhsul həcmının eyni nisbətə artdığı anlamına gəlmir. Artımın müəyyən hissəsi daha çox şirniyyat alınmasından deyil, eyni məhsula daha yüksək qiymət ödənilməsindən qaynaqlana bilər. Digər tərəfdən, daxili tələbin də gücləndiyini göstərən əlamətlər var.

İstehlak qiymətlərinin artmasına baxmayaraq, pərakəndə ticarət dövryyəsinin yüksəlməsi və əhalinin nominal gəlirlərinin artması istehlak imkanlarının genişləndiyini göstərir. Şirniyyat gündəlik tələbat məhsulu olmaqla yanaşı, gəlirlər artdıqca istehlakçının daha keyfiyyətli, tanınmış və nisbətən bahalı məhsullara keçə bildiyi kateqoriyadır”.

BAZARDA STRUKTUR DƏYİŞİKLİYİ

A.Nəsirli bildirdi ki, xarici şirniyyatlara marağın artmasının

digər səbəbi bazarın strukturunun dəyişməsidir: “Supermarket şəbəkələrinin genişlənməsi, iri distribütorların daha çox xarici marka gətirməsi və müxtəlif qiymət seqmentlərinin formalaşması əvvəllər az tapılan məhsulları istehlakçı üçün daha əlçatan edib. Sosial media və rəqəmsal reklam da bu prosesi sürətləndirir. Xüsusilə gənclər arasında məhsulun yalnız dadı deyil, brendi, qablaşdırması, mənşə ölkəsi və sosial şəbəkələrdə populyarlığı da seçimə təsir edən amilə çevrilib. Beləliklə, şirniyyat bazarında artıq yalnız qiymət və məhsulun miqdarı deyil, brend, keyfiyyət, təqdimat və istehlakçı təcrübəsi də rəqabətin mühüm elementləridir”.

İqtisadçının fikrincə, Azərbaycanda yerli qənnadı sənayesinin potensialını da kiçiltmək olmaz. Ölkədə peçenye, vafli, keks, çörək-bulka və müxtəlif şəkərli qənnadı məhsulları istehsal edən müəssisələr fəaliyyət göstərir: “Bu məhsulların bir hissəsində yerli istehsal idxalı əvəz etmək imkanına malikdir. Xüsusilə kütləvi istehlak seqmentində bu potensial kifayət qədər böyükdür. Problem daha çox bazarın yüksək gəlirli və premium hissəsində özünü göstərir. Yüksək keyfiyyətli şokolad, xüsusi konditer məhsulları, hədiyyəlik çeşidlər və tanınmış beynəlxalq brendlərlə rəqabət aparan məhsulların istehsalında yerli şirkətlərin imkanları hələ məhduddur. Bunun əsas səbəblərindən biri xammaldan asılılıqdır. Qənnadı sənayesində istifadə olunan kakaonun, müəyyən növ yağların, xüsusi un və əlavələrin, eləcə də keyfiyyətli qablaşdırma materiallarının mühüm hissəsi xaricdən alınır. Nəticədə yerli istehsalçı xarici məhsulla rəqabət apararkən özü də dünya bazardakı qiymət dəyişikliklərindən təsirlənir”.

A.Nəsirli vurğuladı ki, digər mühüm məsələ istehsal miqyasının kiçik olmasıdır: “Böyük beynəlxalq şirkətlər milyonlarla məhsul istehsal etdikləri üçün xammal alışından tutmuş logistika və qablaşdırmayadək miqyas üstünlüyü əldə edirlər. Azərbaycandakı kiçik və orta istehsalçıların isə belə imkanları məhduddur. Bununla yanaşı, marketing xərcləri və brend tanınması da yerli istehsalçıların rəqabət imkanlarını məhduqlaşdırır. İstehlakçı üçün tanınmış xarici marka çox vaxt keyfiyyət göstəricisi kimi qəbul edilir. Bu yanaşma hər zaman obyektiv olmasa da, bazarda xarici məhsullara real kommersiya üstünlüyü yaradır”.

Ekspert: “Azərbaycanın yerli xammal üstünlüyü var”

İqtisadçı Asif İbrahimlinin sözlərinə görə, idxalın bu qədər yüksək olması yerli qənnadı sənayesinin rəqabət qabiliyyətinin yetərli olmadığını göstərir:

“Azərbaycanda illərdir yerli istehsalın inkişafı üçün güzəştli kreditlər, investisiya təşviqləri tətbiq olunur. Buna

baxmayaraq, qida məhsullarının idxalında artım müşahidə edilir. Bu, dövlət dəstəyinin yalnız maliyyələşdirmə ilə məhdudlaşmasının kifayət etmədiyini göstərir. İstehsalçıya avadanlıq almaq üçün vəsait verməklə yanaşı, onun məhsulunun maya dəyəri, sertifikatlaşdırılması, qablaşdırılması, satış şəbəkələrinə çıxışı və ixrac imkanları da nəzərə alınmalıdır. Qənnadı sənayesində Azərbaycanın yerli xammal

üstünlüyü var. Fındıq, qoz, meyvə, quru meyvə və bal kimi məhsullar istehsalda istifadə oluna bilər. Lakin xammalın emalı və brendləşdirilməsi xaricdə aparıldıqda əsas əlavə dəyər də həmin ölkələrdə yaranır”.

KİÇİK İSTEHSAL, ZƏİF REKLAM

A.İbrahimlinin fikrincə, yerli istehsalçıların əsas problemlərindən biri də istehsal miqyasının kiçik olmasıdır: “Digər problem satış və

distribusiya imkanlarıdır. Xarici brendlər böyük distribütorlar və pərakəndə şəbəkələri ilə işləyir, reklam və marketingə daha çox vəsait ayırırlar. Yerli istehsalçının məhsulu keyfiyyətli olsa belə, marketlərdə rəf, reklam və satış kanallarına çıxış imkanları məhdud olduqda onun bazar payını artırması çətinləşir”.

İqtisadçı bildirdi ki, dövlət siyasətində əsas diqqət yerli istehsalçının rəqabət qabiliyyətinə yönəlməlidir.

Yerli xammalın hazır məhsula çevrilməsi də ayrıca prioritet olmalıdır. Yerli şirkətlər Gürcüstan, Mərkəzi Asiya və Yaxın Şərq bazarlarına çıxış əldə edə bilsələr, istehsal həcmi artırmaq və məhsulun maya dəyərini aşağı salmaq imkanları genişlənər.

Asif İbrahimli

Akif Nəsirli

BETONUN ÜSTÜNDƏ YAŞILLIQ AXTARIŞI

2040-cı ildə Bakıda adambaşına düşən ictimai yaşıl sahənin 5,8 kvadrat-metrdən 8 kvadrat-metrə çatdırılması və əlavə 1000 hektara yaxın yaşıl ərazinin yaradılması nəzərdə tutulur. Ekoloqlar planı dəstəkləsələr də, həllinin o qədər asan olmadığı fikrindədirlər.

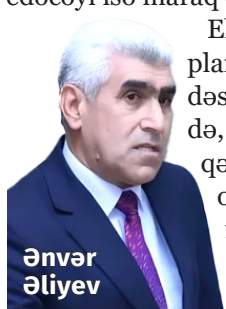
TƏRANƏ MƏHƏRRƏMOVA
taranamaharramova@kaspi.az

Bakının daha yaşıl və ekoloji cəhətdən dayanıqlı şəhərə çevrilməsi planlaşdırılır. Şəhərin Baş Planına əsasən, adambaşına düşən ictimai yaşıl sahənin 5,8 kvadratmetrdən 8 kvadratmetrə çatdırılması və əlavə 1000 hektara yaxın yaşıl ərazinin yaradılması nəzərdə tutulur.

“Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi 2026”-da Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyev hədəfin həmçinin hibrid yaşıl dəhlizlər vasitəsilə iqlimə uyğunlaşmanı, biomüxtəlifliyi, ictimai sağlamlığı və dayanıqlı mobilliyi dəstəkləyən bir-biri ilə əlaqəli sistemlər yaratmaq olduğunu bildirib.

2040-cı ilə qədər nəzərdə tutulan bu dəyişikliklərin şəhər mühitinə və sakinlərin həyat keyfiyyətinə necə təsir edəcəyi isə maraq doğurur.

Ekoloqlar planı dəstəkləsələr də, həllinin o qədər asan olmadığı fikrindədirlər.

Ənvər Əliyev

**BAKIDA
ADAMBAŞINA
DÜŞƏN YAŞILLIQ
DÜNYA
STANDARTLARININ
ALTINDA QALIR**

“Ekoloq” Ətraf Mühitin Qorunmasına Yardım İctimai Birliyinin sədri Aynurə Miriyeva bildirir ki, hazırda Bakıda adambaşına düşən yaşıl sahələr dünya standartlarının altında qalır, bu da şəhərdə ekoloji gərginlik yaradır: “Yeni yaşıl ərazilər əlavə edilməsi və yaşıllıq miqdarının artırılması şəhərin “istilik adası” effektini azaltmağa, yağış sularının udma qabiliyyətini və biomüxtəlifliyi artırmağa, sakinlərin sağlamlığına müsbət təsir etməyə kömək edə bilər. Lakin yalnız yaşıllığın miqdarı deyil, onun keyfiyyəti və yerləşməsi də önəmlidir. Yeni parklar salmaq, bulvarı uzatmaq və şəhərdaxili yaşıllıq dəhlizləri yaratmaq planının uğurlu icrası üçün vacibdir”.

Aynurə Miriyeva

konkret addımlardır. Buna əlavə olaraq, su mühafizəsi, yerli bitki növlərinin seçilməsi, piyada və velosiped yollarının yaradılması, ictimai nəqliyyatın inkişafı kimi tədbirlər də vacibdir. Planın həyata keçirilməsi üçün sakinlərin iştirakı və monitoring təmin olunmalıdır”. Ekoloq bildirir ki, bu plan Bakını 2040-cı ilə qədər daha yaşıl və dayanıqlı bir şəhərə çevirmək üçün yaxşı fürsətdir.

“BAKIDA BİR AĞAC YETİŞDİRMƏK BİR UŞAĞI BÖYÜTMƏKDƏN DAHA ÇƏTİNDİR”

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Coğrafiya İnstitutunun şöbə müdiri, ekoloq Ənvər Əliyev hesab edir ki, yaşıllıqlar bizim ağciyərlərimizdir: “Oksigen təminatı yaşıllıqların hesabınadır. Əgər havada oksigen konsentrasiyası 1 faiz aşağı düşsə, insanın faydalı iş əmsali 5-6 faizə qədər aşağı enər. Buna görə yaşıllıqlara qayğı vacib şərtdir ki, biz nəfəs ala. Adambaşına düşən yaşıllıq sahəsinin artırılması şəhər mühitinin sağlamlaşdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Yaşıllıqlar havanın keyfiyyətinin yaxşılaşmasına, toz və bəzi çirkləndiricilərin azalmasına, temperaturun tənzimlənməsinə və kölgəliklərin yaranmasına kömək

edir”. Ekoloq bildirir ki, Bakı şəhərində zəhərli tullantılar insanların əleyhinə olan amillərdəndir: “Bu qədər avtomobil var, bu qədər rezin yanır, havaya zərərli tullantılar atılır. Bakıda bir dənə orta səviyyəli ağac yetişdirmək bir uşağı böyüdüb başa çatdırmaqdan daha çətindir. Bu baxımdan məcburuq ki, qalan yaşıllıqları qoruyaq. Elə ağaclar da əmək ki, uzunmüddətli olsun”.

Alim bildirir ki, yayda şəhər mühitində asfalt 70-80 dərəcəyə qədər qızır, üstəlik, havanın temperaturu da yüksək olur. Belə vəziyyətdə ağacların kölgəsi insanların köməyinə çatır: “Buna görə də yaşıllıq sahələrinin artırılması

yalnız ekoloji deyil, həm də insanların sağlamlığı və həyat keyfiyyəti baxımından vacibdir. Xüsusilə yay aylarında ağaclar şəhər ərazisində istilik təsirini azaltmaqla insanların daha rahat şəraitdə yaşamasına imkan yaradır. Yaşıllıqların artırılması planını necə həyata keçirəcəklər maraqlıdır. Bu, bir az çətin məsələdir”. Ə.Əliyev ən vacib məsələlərdən birinin də söküntü və tikinti işləri zamanı yaşıllıqların qorunması olduğunu bildirir: “Ən vacib məsələlərdən biri odur ki, Bakıda köhnə tikililərin sökülüb yeniləri salınarkən yaşıllıqlar qorunsun. Yaxşı olardı ki, bu proses zamanı normativ aktlar yerinə yetirilsin. Binaın ətrafında yaşıllıqlar qorunub saxlansın”.

**“YENİ YAŞILLIQ
DƏHLİZLƏRİ
EKOLOJİ YÜKÜ
YÜNGÜLLƏŞDİRƏ
BİLƏR”**

Ekoloq bildirir ki, yaşıl sahələr toz, azot oksidləri və digər çirkləndiriciləri filtrasiya edir, karbon qazını udur və oksigen verir. Eyni zamanda, parklar hava axınıni tənzimləyərək çirklənmiş havanın şəhərdəki dayanmalarını azaldır və mikroiqlimi yaxşılaşdırır: “Bakıdakı nəqliyyat və sənaye fəaliyyətləri havanın keyfiyyətini aşağı salır. Yeni yaşıl sahələr və yaşıllıq dəhlizləri bu yükü yüngülləşdirə bilər. Amma yaşıllıq da kifayət etmir. Elektrikli nəqliyyat, ictimai nəqliyyatın inkişafı və sənaye emissiyalarının azaldılması mütləqdir ki, hava keyfiyyəti yaxşılaşsın”.

A.Miriyevanın sözlərinə görə, Baş Planın uğurla həyata keçirilməsi üçün mövcud yaşıllıqların qorunması, yeni yaşıl zonaların yaradılması və göllərin ekoloji reabilitasiyası olması mühümdür: “Bakı gölləri ətrafında parklar,

yaşıl istirahət zonaları, bulvarların uzadılması və hibrid yaşıllıq dəhlizləri planın

İSTEHSAL ARTIMI ÖLKƏNİN DƏRMAN TƏMİNATINDA HANSI DƏYİŞİKLİKLƏRİ YARADA BİLƏR?

ZƏRİF SALMANLI
zarifsalmanli@kaspi.az

Azərbaycanda dərman istehsalında nəzərəcarpacaq artım qeydə alınıb. 2026-cı ilin yanvar-avqust aylarında ölkədə 25,7 milyon manatlıq farmasevtik məhsul istehsal edilib ki, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 48,4 faiz çoxdur. İstehsalın əsas hissəsini dərman preparatları təşkil edib – səkkiz ayda 16 milyon 303,2 min manatlıq dərman hazırlanıb və bu istiqamətdə illik artım 59 faizə çatıb. Rəqəmlər yerli əczaçılıq sənayesində ciddi canlanmadan xəbər verir. Bəs bu artımın arxasında hansı amillər dayanır? Artım daha çox yeni istehsal güclərinin istifadəyə verilməsi, yoxsa artıq fəaliyyət göstərən müəssisələrin istehsalını genişləndirməsi ilə bağlıdır? Yerli istehsal olunan dərmanların çeşidi nə qədər genişləniib? İstehsal artımı ölkənin dərman təminatında hansı dəyişiklikləri yarada bilər?

“ARTIMIN ARXASINDA İNVESTİSIYA SİYASƏTİ DAYANIR”

Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin üzvü Müşfiq Məmmədlinin sözlərinə görə, 2026-cı ilin ilk səkkiz ayında əczaçılıq sənayesindəki artım müsbət tendensiyaadır: “Burada son illərdə həyata keçirilən ardıcıl sənaye və investisiya siyasətinin, yeni istehsal müəssisələrinin yaradılmasının, Pirallahı Sənaye Parkında əczaçılıq klasterinin formalaşdırılmasının və özəl investisiyaların cəlb edilməsinin mühüm rolu var. Xüsusilə yeni istehsal güclərinin istifadəyə verilməsi artıq real istehsal göstəricilərində özünü göstərməyə başlayır. Dövlətin strateji məqsədi də ölkənin dərman təminatında idxaldan asılılığını mərhələli şəkildə azaltmaq, keyfiyyətli dərmanların bir hissəsini Azərbaycanda istehsal etmək, əczaçılıq sahəsində yeni texnologiyaları tətbiq etmək və peşəkar kadr potensialı formalaşdırmaqdır. 48,4 faizlik artıma baxmayaraq, qarşıda mühüm vəzifələr qalır. Əsas məsələlərdən biri dərman istehsalında istifadə olunan xammal və aktiv farmasevtik inqrediyentlər üzrə xarici asılılığın azaldılmasıdır. Eyni zamanda, istehsalın yalnız son məhsul və qablaşdırma mərhələsi ilə məhdudlaşmaması, daha yüksək əlavə dəyər yaradan istehsal zəncirinin ölkə daxilində qurulması vacibdir”.

M.Məmmədlinin fikrincə, növbəti mərhələdə yerli istehsalçılar üçün uzunmüddətli bazar təminatı, dövlət satınalmalarında keyfiyyət standartlarına cavab verən yerli məhsulların imkanlarının genişləndirilməsi, GMP standartlarının daha geniş tətbiqi, elmi-tədqiqat və istehsal əməkdaşlığının gücləndirilməsi, həmçinin ixrac bazarlarına çıxış xüsusi əhəmiyyət daşıyır: “Strateji hədəf Azərbaycan vətəndaşının keyfiyyətli, təhlükəsiz və münasib qiymətli dərman vasitələrinə davamlı çıxışını təmin edən, fəvqəladə vəziyyətlərdə ölkənin dərman təhlükəsizliyini qoruyan və gələcəkdə regional bazarlara məhsul ixrac edə bilən milli əczaçılıq sənayesinin formalaşdırılması olmalıdır.

Müşfiq Məmmədli

Foto: Rəfət Mikayılov/Global Photostock

APTEKLƏRDƏ YERLİ DƏRMAN DÖVRÜ BAŞLAYIR

2026-cı ilin yanvar-avqust aylarında Azərbaycanda yerli dərman istehsalında 59 faizlik artım qeydə alınıb.

DƏRMAN İSTEHSALI 2026-CI İL YANVAR-AVQUST

DƏYƏR ARTIM

16 MİLYON 303,2 MİN MANAT

59 FAİZ

“Məhsul çeşidinin artması əsas amillərdəndir”

Azərbaycan Əczaçı Sahibkarlar Assosiasiyasının sədri Azər Xudiyevin fikrincə, 2026-cı ilin ilk səkkiz ayında əczaçılıq istehsalında müşahidə olunan artımın iki mühüm səbəbi var: “Birincisi, Azərbaycanda yerli istehsalçıların və istehsal olunan məhsulların sayı tədricən artır. İkincisi isə artıq fəaliyyət göstərən yerli istehsalçılar həm istehsal həcmələrini genişləndirir, həm məhsul portfellerini artırır, həm də daxili bazarda daha böyük pay əldə etməyə başlayırlar. Burada digər mühüm məqam istehsalın yalnız kəmiyyət baxımından deyil, texnoloji baxımdan da inkişaf etməsidir. Artıq Azərbaycanda daha yüksək texnologiya tələb edən və bazar dəyəri nisbətən yüksək olan dərman vasitələri də istehsal olunur. Bu məhsulların istehsalı ümumi əczaçılıq istehsalının pul ifadəsində artımına əhəmiyyətli təsir göstərir”.

Azər Xudiyevin sözlərinə görə, ən vacib amil insanların yerli istehsalat artan etimadıdır: “Əgər həkim, pasiyent və ümumilikdə cəmiyyət yerli istehsal olunan dərmanların keyfiyyətinə inanırsa, bu, sektorun uzunmüddətli inkişafı üçün ən güclü təməldir. Bu etimadı qorumaq üçün isə yerli istehsalçılar keyfiyyət standartlarını daim yüksəltməli və beynəlxalq tələblərə uyğun istehsalı prioritet hesab etməlidirlər. Qarşıdakı illərdə yerli istehsal olunan dərmanların bazarımızdakı payının daha da artacağı gözlənilir. Yaxın dövrdə yeni molekulların və daha mürəkkəb dərman vasitələrinin yerli istehsalının başlanması və bazara çıxması gözlənilir. Buna görə də hazırkı artımı yalnız bir ilin statistik göstəricisi kimi deyil, daha uzunmüddətli sənaye inkişafının ilkin nəticələrindən biri kimi qiymətləndirmək olar”.

“MƏHSULLARIN APTEKLƏRDƏ ƏLÇATANLIĞI ƏSAS PROBLEM OLARAQ QALIR”

Azər Xudiyevin fikrincə, sektorun inkişafını sürətləndirmək üçün həll edilməli məsələlər də qalır: “Əsas problemlərdən biri distribusiyaya və yerli məhsulların apteklərdə əlçatanlığıdır. Yerli dərman istehsal etmək kifayət deyil – həmin məhsul ölkə üzrə apteklərdə pasiyent üçün real şəkildə əlçatan olmalıdır. Bu baxımdan, böyük distribusiyaya şirkətlərinin yerli istehsalat daha fəal dəstək verməsi vacibdir. İstehsal olunan məhsulların bir qisminin anbarlarda qalması və reallaşdırılmaması müəyyən bürokratik səbəblərlə də bağlıdır. Digər mühüm istiqamət dövlət satınalmaları və tenderlərdir. Yerli istehsalın inkişafı ölkənin dərman təminatında idxaldan asılılığın tədricən azalmasına, təchizat təhlükəsizliyinin güclənməsinə, ölkə daxilində əlavə dəyərin və yeni iş yerlərinin yaradılmasına xidmət edə bilər. Buna görə dövlət satınalmalarında keyfiyyət, qiymət və təchizat imkanları nəzərə alınmaqla yerli istehsalın inkişafını təşviq edən mexanizmlərin daha da gücləndirilməsi faydalı olardı”.

Azər Xudiyev

TURPAKET ALARKƏN NƏLƏRƏ DIQQƏT ETMƏLİ?

Bəzi vətəndaşlar xaricə səfər planlaşdırarkən turizm şirkətlərinin təqdim etdiyi hazır paketlərə üstünlük verirlər. Lakin bəzən səfər zamanı paketdə vəd edilən xidmətləri ala bilmirlər.

TƏRANƏ MƏHƏRRƏMOVA
taranamaharramova@kaspi.az

Səyahət planlaşdıranların bəziləri daha rahat və sərfəli seçim kimi turizm şirkətlərinin təqdim etdiyi hazır paketlərə üstünlük verir. Adətən belə paketlər səyahəti daha rahat və sərfəli şəkildə planlamağın yollarından biri kimi təqdim olunur. Lakin bəzən turistlər səfərə gedərkən paketdə vəd edilən xidmətləri ala bilmirlər. Otelin səviyyəsi, transfer, qidalanma, ekskursiyalar və əlavə ödənişlər kimi məsələlərdə vəd olunanlarla reallığın fərqli olması narazılığa səbəb olur. Bəzən insanlar hətta ödəniş etdikləri halda səfərin baş tutmaması halı ilə üzləşirlər. Bütün bunlar cəlbədicilik təkliflərin hər zaman problemsiz səyahət zamanəti vermədiyini göstərir.

Bəs turpaket seçərkən aldanmamaq üçün nələrə diqqət etmək lazımdır?

HƏR TURŞİRKƏTƏ İNANMAQ OLMAZ

Turizmçi Anar Həsənov hesab edir ki, turpaket alarkən diqqətli olmaq lazımdır:

Anar Həsənov

“Səyahət zamanı yaranan problemlər adətən müştərilərin tur şirkəti və təqdim olunan xidmətlər barədə əvvəlcədən kifayət qədər araşdırma aparmaması ilə bağlı olur. Hazırda bazarda çox sayda turizm şirkəti fəaliyyət göstərir. Onların əksəriyyəti onlayn xidmət edir. Buna görə də müştəri turpaket almazdan əvvəl müraciət etdiyi şirkət haqqında ətraflı məlumat toplamalıdır. Şirkətin fəaliyyətini, bazardakı təcrübəsini, müştəri rəylərini araşdırmaq, mümkün olduğu halda ofisinə gedərək fəaliyyət şəraiti ilə tanış olmaq lazımdır. Şirkətdə neçə nəfərin çalışması, hansı xidmətlərin

göstərilməsi kimi məsələlər istehlakçı üçün müəyyən təsəvvür yarada bilər”.

Turizmçi bildirir ki, müştərilər turizm şirkətinin Azərbaycan Turizm Agentlikləri Assosiasiyasının (ATAA) üzvü olub-olmadığını da yoxlaya bilərlər: “Assosiasiyaya üzvlük üçün müəyyən tələblər mövcuddur. Məsələn, ofisi olmayan və fəaliyyətinə digər iki turizm şirkətinin zamanəti verilməyən şirkətlərin Assosiasiyaya üzvlüyü mümkün deyil”. Turizmçinin fikrincə, turpaket əldə edərkən yalnız qiymətə diqqət yetirmək düzgün deyil: “Turun qiymətinə hansı xidmətlərin

daxil olduğu - aviabilet, hotel, transfer, sığorta, ekskursiyalar və digər xidmətlər əvvəlcədən dəqiqləşdirilməlidir. Müştəri şirkətlə bağladığı müqavilənin şərtlərini diqqətlə oxumalı, ödənişin hansı qaydada həyata keçirildiyini və turun hər hansı səbəbdən baş tutmaması halında pulun geri qaytarılması şərtlərini əvvəlcədən öyrənməlidir”. A.Həsənov bildirir ki, istehlakçılar riskləri azaltmaq üçün uzun müddətdir bazarda fəaliyyət göstərən, haqqında kifayət qədər məlumat olan və müştərilər arasında nüfuza malik turizm şirkətlərinə üstünlük verməlidirlər.

“ŞİRKƏTİ MƏHKƏMƏYƏ VERİB PULLARINI GERİ ALA BİLƏRLƏR”

Turizm bələdçisi Aytac Nəzərlinin fikrincə, turpaket alınan şirkətin etibarlılığını öyrənmək üçün internetdə axtarış edilməlidir: “Şirkətin sosial media hesablarını diqqətlə izləmək lazımdır. Göstərilən xidmət haqqında insanların rəyləri də müəyyən ilkin rəy formalıdır. Əgər fəaliyyəti ilə bağlı cəmi 2-3 rəy varsa, o şirkətə inanmaq olmaz. Nümayəndə ilə onlayn əlaqə saxlamaq yox, birbaşa ofisə getmək lazımdır. Əgər ofis yoxdursa, yalnız onlayn xidmət göstərilərsə, demək şirkət etibarlı deyil. Bu yaxınlarda dini tur adı ilə zəvvarların pulunu onlayn qaydada yığıb aradan çıxan turizm şirkəti buna əyani misaldır. Mənə bələdçi kimi iş təklif olundu da turu götürməmiş ofisə gedirəm”. Turizmçi bildirir ki, turpaketlər müqavilə əsasında alınmalıdır: “Şirkətlə turist arasında müqavilə bağlanmalıdır. Sənəddə göstəriləcək bütün xidmətlər aydın qeyd olunmalıdır. Səyahət zamanı müqavilədə qeyd olunan xidmətlər olmazsa, əlavə xərclər çıxarsa, vətəndaşlar şirkəti məhkəməyə verib pullarını geri ala bilərlər”. A.Nəzərli bildirir ki, turizm şirkəti lisenziyalı olmalı, ATAA-nın üzvlüyünü daşımalıdır: “Hər qarşıya çıxan şirkətə pul verib “məni Fransaya və ya başqa ölkəyə göndər” demək olmaz”.

Aytac Nəzərli

“VƏTƏNDAŞ XARİCDƏ MÜXTƏLİF HADİSƏLƏRLƏ QARŞILAŞA BİLƏR”

Hüquqşünas Ruslan Vəliyev hesab edir ki, vətəndaş turpaket alarkən ilk növbədə müraciət etdiyi turizm şirkətinin ATAA-nın üzvü olub-olmadığını yoxlamalıdır: “Düzdür, bu da hüquqi baxımdan tam təminat deyil. Əgər aldatmaq istəyəcəksə, bunu assosiasiyanın üzvü olan şirkət də edə bilər. Sadəcə, təcrübə göstərir ki, bu təşkilata üzv olan şirkətlər müştəri ilə münasibətə daha məsuliyyətli olurlar”. Hüquqşünasın sözlərinə görə, hüquqi baxımdan ən önəmli turizm şirkəti ilə vətəndaş arasında olan müqavilədir: “Bizim vətəndaşlar çox vaxt o

müqaviləyə önəm vermirlər, hətta oxumurlar. Bir çox hallarda vətəndaş “ucuz, sərfəli paket qazanmışam” deyər, o qədər sevincli olur ki, müqavilənin şərtlərini oxumur. Təbii ki, müqavilə bağlandıqdan sonra da heç kim başına gələcək hadisələrdən qorunmur. Vətəndaş xaricdə müxtəlif hadisələrlə qarşılaşa, müəyyən xərclərə düşə bilər. Amma müqavilə olarsa, şəxsin çəkdiyi xərcləri tələb etmək hüququ yaranır. Vətəndaşı qoruyan onun müqaviləsidir. Vətəndaş sənədi oxuyarkən hansı şərtlə razı deyilsə, onun dəyişdi-rilməsini tələb edə bilər”.

“HADİSƏLƏR VİDEOYA ÇƏKİLMƏLİ, ƏLAVƏ ÖDƏNİŞLƏRİN QƏBZLƏRİ SAXLANILMALIDIR”

Hüquqşünas bildirir ki, vətəndaş başına gələn hadisəni videoya çəkməli, əlavə ödənişlərin qəbzələrini saxlamalıdır: “Ölkəyə qayıdandan sonra məhkəmə qaydası ilə həm maddi, həm mənəvi zərəri tələb edib pulunu geri ala bilər. Belə vəziyyətdə məhkəmələr 99 faiz vətəndaşın xeyrinə qərar çıxarır”. R.Vəliyev bildirir ki, sosial platformalarda reklam olunun turşirkətlərin də hamısına etibarsızdır demək olmaz: “Elə şirkətlər var ki,

özlərini reklam edirlər və vədlərini də yerinə yetirirlər. “Reklam haqqında qanun”da yalan xidmət, aldadıcı reklam qadağandır. Vətəndaş reklamda göstərilən xidməti ala bilməyə, şikayət edə bilər. Bu, artıq istehlakçının aldadılmasıdır. Buna görə həm İnzibati Xətalər Məcəlləsində, həm də Cinayət Məcəlləsində məsuliyyət nəzərdə tutulur”.

Ruslan Vəliyev

SƏSSİZ TƏHLÜKƏNİN SİSTEMLİ HƏLLİ

Yollarda avtomobillərin vurduğu heyvanların cəsədlərinin təmizlənməsi ilə bağlı yeni mexanizmin formalaşdırılması nəzərdə tutulur. Gələcəkdə heyvan cəsədlərinin və bioloji tullantıların idarə olunması üçün ayrıca sistem qurulacaq.

SEVİNC ABBASOVA

Yollarda avtomobillərin vurduğu heyvanların cəsədlərinə rast gəlmək Azərbaycanda nadir mənzərə deyil. Xüsusilə havaların isti keçdiyi dövrlərdə cəsədlərin çürüməsi ətrafa kəskin və xoşagəlməz qoxunun yayılmasına, antisanitar vəziyyətin yaranmasına da səbəb olur. Bu isə məsələyə sadəcə heyvanların taleyi kimi deyil, həm də sanitariya və ictimai sağlamlıq məsələsi kimi yanaşmağı zəruri edir.

Bu problemin həlli üçün yeni mexanizmin formalaşdırılması nəzərdə tutulur. Prezident İlham Əliyevin 10 sentyabr 2026-cı il tarixli Sərəncamı ilə təsdiqlənən "Azərbaycan Respublikasında qida təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair 2027–2032-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nda ölmüş heyvanların və bioloji tullantıların utilizasiyası üzrə xüsusi müəssisələrin yaradılmasının təşviq edilməsi planlaşdırılır. Sənədə əsasən, ilk növbədə beynəlxalq təcrübə öyrəniləcək, fermer və sahibkarlar müxtəlif utilizasiya modelləri barədə məlumatlandırılacaq. Növbəti mərhələdə isə belə müəssisələrin yaradılması və layihələndirilməsi ilə bağlı sahibkarlıq subyektlərinin müraciətləri qiymətləndiriləcək.

Bəs, görəsən, bu məsələ hazırda necə tənzimlənir?

UTILİZASIYA ÜZRƏ BEYNƏLXALQ TƏCRÜBƏ ÖYRƏNİLƏCƏK

Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin (AQTA) Heyvan sağlamlığı və bioloji təhlükəsizlik şöbəsinin müdiri, respublikanın baş

dövlət baytarlıq müfəttişi Qalib Əbdülləyev "Kaspi"yə açıqlamasında bildirib ki, ölmüş heyvanların və bioloji tullantıların utilizasiyası üzrə müəssisələr yaradılmasının təşviqi ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Onun sözlərinə görə, bu istiqamətdə tədbirlərin görülməsi biotəhlükəsizliyin təmin olunması, xüsusilə zoonoz xəstəliklərin yayılmasının qarşısının alınması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

AQTA rəsmisi deyib ki, dünyada bu sahədə qabaqcıl təcrübələr mövcuddur. Müxtəlif səbəblərdən tələf olmuş heyvanların cəmdəkləri araşdırılır və təhlükəsiz şəkildə utilizasiya olunur. Bu yanaşma ətraf mühitin çirklənməsinin qarşısının alınmasına imkan verir.

Q.Əbdülləyev qeyd edib ki, heyvanın tələf olma səbəbindən asılı olaraq, bu proses iqtisadi baxımdan da səmərəli ola bilər. Belə ki, təhlükəsizlik və baytarlıq tələblərinə riayət edilməklə, tələf olmuş heyvanlardan müəyyən xammal kimi istifadə edilməsi mümkündür.

O bildirib ki, ilkin mərhələdə əsas məqsəd ölmüş heyvanların və bioloji tullantıların utilizasiyası sahəsində beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsidir. Növbəti mərhələdə isə Azərbaycan üçün ən uyğun və səmərəli modelin müəyyən-ləşdirilərək tətbiqi nəzərdə tutulur.

Baytar həkim Təyyub Səfərovun sözlərinə görə, hazırda bu məsələ ilə əsasən yerli icra qurumları, bələdiyyələr və kommunal təsərrüfat xidmətləri məşğul olur. Lakin bəzi hallarda vaxtında tədbir görülməməsi səbəbindən heyvan cəsədləri yollarda və yol kənarlarında qalır.

"Bu sahədə vəziyyət ürəkəcan deyil. Hazırda məsələyə yerli icra qurumları, bələdiyyələr və kommunal təsərrüfat xidmətləri

baxır.

Amma bəzi hallarda vaxtında tədbir görülmür. Nəticədə antisanitar vəziyyəti yaranır", – deyə baytar həkim bildirib.

T.Səfərov hesab edir ki, heyvan cəsədlərinin toplanması, daşınması və utilizasiyası ilə bağlı vahid sistemin yaradılması vacibdir. Onun fikrincə, məsul qurumlar arasında koordinasiyanın gücləndirilməsi və prosesin konkret qaydalar əsasında təşkil edilməsi mövcud çatışmaz-

lıqların aradan qaldırılmasına kömək edə bilər.

T.Səfərov qeyd edib ki, yalnız cəsədlərin yoldan götürülməsi deyil, onların daha sonra haraya aparılması və hansı üsulla zərərsizləşdirilməsi də sistemli şəkildə tənzimlənməlidir. Bunun üçün xüsusi infrastrukturun yaradılması və aidiyyəti qurumların məsuliyyətinin dəqiq müəyyən-ləşdirilməsi əhəmiyyət daşıyır.

Təyyub
Səfərov

"Qurumlar arasında koordinasiyanın gücləndirilməsinə ehtiyac var"

Ekoloq İradə Həsənova da hesab edir ki, Azərbaycanda avtomobil qəzası nəticəsində tələf olan heyvanların cəsədlərinin yollardan götürülməsi ilə bağlı vahid mexanizmin yaradılması zəruridir: "Bizdə bu istiqamətdə vahid sistem formalaşmayıb. Halbuki insanlar belə hadisələrlə qarşılaşdıqda hara müraciət etməli olduqlarını dəqiq bilməlidirlər.

Bunun üçün vahid çağrı mexanizminin yaradılması vacibdir. Məsələn, Litvada bir maralın avtomobil tərəfindən vurulduğu hadisənin şahidi olmuşdum. Orada

müşahidə etdim ki, ətrafdakılar dərhal vahid çağrı sisteminə məlumat verirdilər və heyvanın cəsədi aidiyyəti qurumlar tərəfindən qısa müddətdə ərazidən götürüldü".

Onun fikrincə, tələf olmuş heyvanların cəsədlərinin yollarda qalması yalnız antisanitariya yaratmır, həm də yeni yol-nəqliyyat hadisələri üçün təhlükə formalaşdırır.

"Heyvanın cəsədi ərazidən vaxtında götürülmədikdə, xüsusilə yolun hərəkət hissəsində qaldıqda, sürücülər üçün əlavə təhlükə yaranır. Bu səbəbdən belə hallara operativ müdaxilə edilməli, hadisə barədə məlumat daxil olduqdan sonra ərazi qısa müddətdə təmizlənməlidir", – İ.Həsənova vurğulayıb.

Ekoloq qeyd edib ki, yaradılacaq mexanizm yalnız Bakı ilə məhdudlaşmamalı, ölkənin bütün bölgələrini əhatə etməlidir.

"Bu məsələ Azərbaycanın bütün yaşayış məntəqələrinə aiddir. Vətəndaşlar hadisə baş verdikdə hansı quruma müraciət etməli olduqları barədə məlumatlandırılmalıdırlar", – deyə ekoloq bildirib.

İ.Həsənova heyvan cəsədlərinin və bioloji tullantıların utilizasiyası üçün xüsusi müəssisələrin yaradılması təşəbbüsünü də müsbət qiymətləndirib. O hesab edir ki, bu istiqamətdə nəzərdə tutulan tədbirlər mövcud çatışmazlıqların aradan qaldırılmasına və daha sistemli fəaliyyətin qurulmasına şərait yarada bilər.

CÜDO ULDUZLARI BAKİYA GƏLİR

Dünya cüdosu ən böyük yarışlarından birinin astanasındadır. Yapon döyüş sənətinin ustaları bu dəfə Bakıda bir araya gəlir. Oktyabrın 4-dən 11-dək Azərbaycan paytaxtında cüdo üzrə dünya çempionatı keçiriləcək. Daha əvvəl 2018-ci ildə mundiala ev sahibliyi etmiş Bakı yenidən ən güclü tatami ustalarını qarşılayır. Milli Gimnastika Arenasında keçiriləcək dünya çempionatında 96 ölkədən 637 cüdoçu iştirak edəcək. Onların 343-ü kişi, 294-ü qadındır. Kişilər və qadınlar yeddi çəki dərəcəsində mübarizə aparacaqlar. İlk yeddi gün fərdi yarışlara, oktyabrın 11-də isə qarışıq komanda yarışına həsr olunacaq. Azərbaycan dünya çempionatında 23 cüdoçu ilə təmsil olunacaq. Onlardan 17-si kişi, altısı qadındır. Bu rəqəmin digər ölkələrlə müqayisədə nisbətən yüksək olmasının səbəbi ev sahibi ölkəyə Beynəlxalq Cüdo Federasiyası tərəfindən əlavə kvotaların verilməsidir. Beləliklə, Azərbaycan 12 çəki dərəcəsində tatamiyə çıxacaq.

Azərbaycan cüdoçularının medal uğrunda mübarizəsi asan olmayacaq. Çünki dünya çempionatında bütün qitələrin ən güclü cüdoçuları iştirak edəcək.

**iki
Olimpiya
çempionu**

Hidayət Heydərov və Zəlim Kotsoyev Azərbaycanın son Olimpiya Oyunlarında qazandığı iki qızıl medalın müəllifləridir. 2024-cü ildə dünya çempionu adını qazanan idmançılarımız analoji uğuru təkrarlamaq niyyətindədirlər.

Hidayət Heydərov bu il Avropa çempionatında gümüş medal qazanıb. Mövsüm ərzində çəkisi ilə bağlı müəyyən problemlər yaşaması onun hazırlıq prosesinə təsirsiz ötürməyib. Dünya çempionatına qədər bu məsələnin həll olunması və Heydərovun özünün optimal fiziki vəziyyətinə çatması Azərbaycan üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Çünki 73 kq-da tatamiyə çıxan Olimpiya çempionundan medal gözləntisinin olması təbii.

Bu çəkidə onunla birlikdə Rəşid Məmmədaliyev də mübarizə aparacaq. Məmmədaliyev Bakıdakı dünya çempionatından əvvəl keçirilən son yarışda – Macarıstanda təşkil olunan Böyük Dəbilqədə qızıl medal qazanıb. Yəni Rəşid də mundiala yüksək əhval-ruhiyyə ilə gəlir. Zəlim Kotsoyevlə bağlı vəziyyət fərqlidir. Parisdə Olimpiya çempionu olan idmançımızın yarışa az müddət qalmış zədə problemi yaşaması onun hazırlığı ilə bağlı müəyyən çətinlik yaradıb. Belə bir turnirdə cüdoçunun fiziki vəziyyəti həlledici amillərdəndir.

Balabəyin liderlik məsuliyyəti

Medal ümidlərimiz yalnız Olimpiya çempionları ilə məhdudlaşmır. 60 kq-da Balabəy Ağayev dünya reytinginin lideridir. Bu fakt özü Azərbaycan komandasının həmin çəkidəki böyük gözləntisini göstərir. Ağayevlə eyni çəkidə Əhməd Yusifov da çıxış edəcək. O, son iki Avropa çempionatında birinc medal qazanıb. Hazırda Azərbaycanın 60 kq-da yalnız bir deyil, iki real medal namizədi var. 66 kq-da isə gənc nəslin nümayəndələri diqqət çəkirlər. Turan Bayramov son Avropa çempionatının birinc medalçısıdır. Ruslan Paşayev də həmin çəkidə Azərbaycanı təmsil edəcək. Onların hər ikisi dünya reytingində ilk onluqda yer alır. Eyni çəkidə Nizami İmranov da mübarizə aparacaq.

81 kq-da isə son dünya çempionatının birinc medalçısı Zəlim Təkeyev ön plana çıxır. O, son iki Avropa çempionatında da

bürünc medal qazanıb. Onunla yanaşı, Ömər Rəcəbli və Vüsal Qələndərzadə də tatamiyə çıxacaqlar.

90 kq-da üç cüdoçu ilə mübarizə aparacağıq. Murad Fətiyev, Elcan Hacıyev və Süleyman Şükürov milli komandanın heyətindədir. Bu çəkidə son dünya çempionatının birinc medalçısı Elcan Hacıyev xüsusi diqqət çəkir.

100 kq-dan artıq çəkidə Azərbaycanı Uşanqi Kokauri, Kənan Nəsimov və Camal Qamzatxanov təmsil edəcək.

Qadınlarda isə vəziyyət bir qədər fərqlidir. 48 kq-da Şəfəq Həmidova və Könül Əliyeva, 52 kiloqramda Gültac Məmmədaliyeva, 57 kiloqramda Xədicə Qədəşova, 70 kiloqramda Südəbə Ağayeva, +78 kiloqramda isə Madina Kaisinova Azərbaycanı təmsil edəcək. Qadınlardan ibarət komandadan medal gözləntisi kişilərlə müqayisədə yüksək deyil.

Olimpiya Oyunları üçün reyting xalları

Bakı mundialını əhəmiyyətli edən məqamlardan biri də onun Olimpiya tsiklinə daxil olmasıdır. Ötən il Budapeştdə keçirilən dünya çempionatı olimpiada reytinginə xal vermirdi. Yeni tsikl məhz 2026-cı ildə start götürüb. Ulan-Bator Böyük Dəbilqəsindən etibarən cüdoçular Los-Anceles-2028 Olimpiya Oyunlarına vəsiqə uğrunda reyting xalları toplamağa başlayıblar. Burada tətbiq olunan sistemə əsasən, 2026-cı ildə idmançıların qazandığı dünya reyting xallarının 50 faizi Olimpiya reytinginə əlavə edilir. 2027 və 2028-ci illərdə keçiriləcək yarışlarda isə qazanan xalların 100 faizi nəzərə alınacaq. Deməli, Bakıdakı mundial yalnız dünya çempionu olmaq üçün mübarizə deyil. Bu yarış Los-Ancelesə gedən yolun əsas dayanacaqlarından biridir.

DÜNYA CÜDOSUNUN ELİTASI
Medal uğrunda mübarizə asan

olmayacaq. Dünya çempionatında qitələrin ən güclü cüdoçuları iştirak edəcək.

Yaponiya yenə əsas favoritlərdən biridir. Onların mundialdakı hegemonluğu uzun illərdir davam edir. Fransa, Gürcüstan, Braziliya və Rusiya da müxtəlif çəkilərdə güclü heyətlə Bakıya gəlirlər. Asiya ölkələrindən Cənubi Koreya, Qazaxıstan və Özbəkistan cüdoçuları da medal mübarizəsində ciddi söz sahibi ola bilərlər.

Ölkəmizin dünya çempionatlarında ən yaxşı nəticəsi 2024-cü ildə Abu-Dabidə qeydə alınıb. Azərbaycan həmin mundialı iki qızıl medalla komanda hesabında dördüncü pillədə başa vurub. 2018-ci ildə isə Bakıda keçirilən dünya çempionatında bir gümüş və bir bürünc medal qazanmışdıq. Sonuncu dünya çempionatı isə ötən il Budapeştdə keçirilib. Azərbaycan həmin yarışda üç bürünc medal qazanıb.